

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 7. V aastakäik

TEATAJA

1. aprillil 1930. a.

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas .	” 1.50
Välismaale .	” 5.00
Poolaastas .	” 3.00

Toimetused:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	17-77, toimetaja kodus 1-35
Kõnetraat	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval
	12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk . . .	kr. 40.00
1/2 ” . . .	” 22.00
1/4 ” . . .	” 12.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Maanteede maks lasub rünga koormana tööstustel. Kõlvatu võistluse majanduslikud hädaohud. Sotsialistlik liikumine Ameerika kogemuste valgusel Euroopa puutuu seisukord. Esimesed pärastõjanegsed välismaal Prantsusmaalt Valdade heaks võetava tööstusmaksu küsimus. Kaubandus-tööstuskoda teatid II sektiooni üldkoosolekult. Koda ja laevaomanikkude ühingu seisukohad Geni meretöö konventsioonide kohta. Äride register. Majanduslikke teatid kodu- ja välismaalt. Tolli teatid. Toiduainete turg. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Ainult see kaupmees

*edeneb ja võidab tarvitajate
usalduse, kes soovivad ja müüb*

saadusi!

Maanteedemaks lasub ränga koormana tööstustel.

Hiljuti oli teedeministeeriumi poolt väljatöötatud maanteedeseaduse muutmise seaduse eelnõu arutusel Riigikogu rahaasjanduse alamkomisjonis, kes oma s. a. 18. märtsi koosolekul otustas esineda rahaasjanduse komisjoni ees ettepanekuga maanteedemaksu normide kohta tööstusettevõttele.

Maanteedemaks on täiesti uus maks, mis pannakse tööstustele selle uue seadusega lisaks juba niigi kõrgetele maksudele. Peaks arvama, et enne, kui jälle mõni uus maks maksnikule peale pannakse, küsimust hoolega ja kõigekülgselt ka kaalutaks, kas maks küllalt õiglane ja kas vastab ta maksniku maksuvõimele.

Seepärast oleks pidanud just majandusministeerium ühes tööstuse esindajatega kaaluma, kas on üldse võimalik tööstuse majandusliku seisukorra juures praegu ja ligemas tulevikus seda uut koormat nii-kui-nii pikka maksude nimekirja üles võtta. Meil olevate andmete järele on aga see seaduse muutmise seadus tekkinud teedeministeeriumis majandusministeeriumi kaastöötaja. Seepärast ei ole majanduslikud kaalutlused tema kokkuseadmisel võinud mõjuda kaasa. Kuigi rahaasjanduse alamkomisjonis maksuametkonna esindaja mitmel korral kategooriliselt kinnitas, et maksud tööstustele on kõrged ja et uus maks nende seisukorda veelgi raskendab, on tema märkused teedeministeeriumis, kus seaduse eelnõud redigeeriti, ikkagi jäetud tähele panemata.

Iga Riigikogu valimiste eel, iga uue valituse deklaratsioonil kinnitatakse, et makse on palju, et neid on tarvis vähendada ja kergendada. Valitsusasutiste eneste poolt tõendatakse seaduseelnõude juure lisatud seletuskirjades, et maksud meil ruineerivad ettevõtteid ja on ebaõiglased. Igakord, kui välismaalastega peetakse läbirääkimisi, olgu kas Narva kose või õlikivi kasutamise asjas, korratakse ikka valituse esindajate poolt maksude vähendamise töötusi. Tegelik elu räägib meile aga sootu teist keelt: makse tuleb järjest juure. Olgu siin näiteks nimetatud uus obligatsioonidemaks, või 5%-line maks maksu võlgade protsentideks makstud summadelt. Kõne all olev maanteedemaks tõstab kaks senist maksu 100% võrra kõrgemaks, nimelt kinnisvara- ja põhiarimaksu. Mõnele asutisele tõuseb esimene koguni 200% võrra.

Ei saa salata, et mõni maks on ka ära jäetud, nagu näiteks katlamaks riigi heaks. See oli iseendast võrdlemisi väike ega avaldanud riigi sissetulekute summas kuigi suurt mõju, kuid

selle ärajätmine ei olnud tehtud tööstuse seisukorra kergendamiseks, vaid oli mõeldud koguni teistekodanike kihtide nõudmise rahuldamiseks.

Ka valdade heaks võetava tööstusmaksu norm on alandatud (1924. a.), kuid ega maks ise seepärast ettevõttele ole jäänud vähemaks. Paljudel juhtudel on ta isegi tõusnud. Normide vähendamine kergendas vaid ettevõttele iga-aastast tulikat kauplemist maksu summa pärast valavalitsustega.

Kui juba maksuametkonna esindajad peavad tunnustama, et iga-aastastel keskmise kasuprotsendi normide määramise koosolekuil on tarvis olnud avaliku aruande alla mitte kuuluvaile ettevõttele maksunormi vähendada, siis on see kindlaks tunnusmärgiks, et meie senine maksukoorem on olnud liiga ränk ja et elu nõuab tema vähendamist; säärasel korral ei ole uute, seejuures suurte maksude juuretoomine küll kuidagi õige majanduspoliitika.

Kui juba vähemate ettevõtete seisukord avalikult äärmiselt raskeks tunnustatakse, siis ei saa põhjalikuma järelekaalumise ta suuremate asutuste raskusi ignoreerida ja tööstuslikke ettevõtteid pidada põhjatuiks kasude allikaiks, kust võib ammutada niipalju kui süda iial soovib.

Missugune meie maksukoorem on ja missuguseks ta uue teedemaksu läbi tööstusele kujuneb, selgub kujukalt alljärgnevast näitest:

Kui asutada aktsiaselts õlikivi ümbertöötamiseks, mis omandaks näiteks 1000 tiinu maad, ehitaks hooneid 800.000 £ eest, muretseks masinaid ja sisseseadeid 1.000.000 £ eest, paneks aktsiakapitali kokku 3.000.000 £ aktsiais, millede nominaalväärtus oleks 1 £ tükk, ja tõotaks anda dividendi 12% äri läbikäigu juures, mis on võrdne kahekordsele aktsiakapitalile, s. o. 6.000.000 £, tingimusele, et kaup müütiakse välismaale, siis oleksid väljaminekud maksude näol: ühekordselt: umbes Kr. 1.216.500 ja igal aastal: umbes Kr. 16.057.165.— (Üksikute maksude nimestiku peame, kahjuks, ruumipuu-dusel jätma välja.)

Nendest arvudest selgub, et kui selts tahab anda 12% dividendi, s. o. 6.480.000 krooni 54-milj.-kroonilise kapitali pealt Eesti õlitööstuses, peab ta ühekordselt riigile andma 1.216.500 kr. = 2,25% ja igal aastal riigile ja kogukonnale vähemalt Kr. 16.057.165.—, s. o. 30% põhikapitalist. Seejuures on arvestatud mitte praegu maksva kinnisvaramaksu seaduse-

ga, vaid sellega, mis Riigi Kinnisvara Maksuameti ligemas kavatsuses on ette nähtud.

On karta, et maanteede seaduse parandus praegusel kujul meie vanimategi ettevõtete kokkuvarisemist kiirendab ja seepärast tuleb tõsiselt kahetseda, et rahaasjanduse alamkomisjon, kes tööstuse esindaja seletuste järgi kaldus arvamisele, et tööstusele uus maks kahekordse põhiarimaksu suuruses võiks saada küllaldaseks tunnistatud, millist normi ka maksuametkonna esindaja hädapärast veel väljakannatavaks pidas, hiljem oma seisukohta muutis.

On ju arusaadav teedeministeriumi soov kõik teed Eestis korraga ja kiiresti viia hülgavasse seisukorda, võimalikult nende kulul, kellelt praegu veel arvatakse olevat midagi võtta; ka on arusaadav suurema osa maalt pärit olevate rahvasaadikute püüdmine oma ümbruse ja oma valijate soove teede suhtes rahuldada võimalikult suure toetuse kaudu nende ringkondade poolt, keda harilikult, ja kahjuks väga ekslikult, peetakse jõukaks. Kuid kõigi nende heade püüete ohvriks ei või ometi tuua tööstust ja seepärast tahaksime loota, et majandusminister oma autoriteetsed kaalutlused tööstuse majanduslikust kandejõust veel viimselgi minutil rahaasjanduse üldkomisjonis avaldab ja seaduse muutmiseks näitab õige suuna.

Maanteede seaduse siht oli laiendada teede tegemise kohustust, mis enne lasus ainult naturaalkohustusena talumaadel, esimeses järjekorras ka mõisate ja asundustalude ning riigi metsade peale, siis teises järjekorras ka teiste maal asuvate kinnisvarade peale, kuid piiratud määral, nagu see maaseaduse §§ 25 ja 30 mõttest järgneb. Sellele seaduse andja tahte seisukohale oleksid pidanud maavalitsused ka jääma tööstusettevõtete maksustamisel ja neilt teedemaksu nõudma ainult põhiarimaksu suuruses, mitte aga kinnisvara ja sisseseadete maksu üksuse järele, mis maademaksu üksustega pole kaugeltki ühtlased ja millede üleviimise koefitsient talumaade maksu üksuste pinnale õiglaselt pole välja kujunenud.

Kui algseaduse eksliku tõlgitsemise tõttu maavalitsused esitasid tööstuslikele ettevõtetele maksuarved, siis kokkus teedeministerium isegi maksu suuruse pärast ja soovitas maavalitsustele maksu nõudmise ajutiselt panna seisma, kuni seaduse parandamiseni, mis pidi tooma maksu vähendamise.

Asja põhjalik kaalumine peaks küll igapäev viima otsusele, et seaduse muutmine tuleb võtta ette nii, et algseadust keegi ekslikult tõlgitseda

ei saaks ja et seaduste muutmise seadus üldse elunõudeile vastaks.

Kui teede tegemine enne lasus naturaalkohustusena maadel, siis olid teised maksud maalt sellega arvestades määratud loomulikult vähemad. Tööstusel seda kohustust ennem ei olnud, seepärast olid aga tema kanda teissugused, ja seejuures õige rasked, rahalised kohustused, palju rängemad kui maapidajail. Nüüd tööstuste kinnisvaramaksule veel 100% juure lisada uue kohustuse täitmiseks on juba liig. Et siiski teiste, maal asuvate kinnisvaradega koos ka teede korraldamisest osa võtta, ei oleks tööstused ja kaubanduslikud ettevõtted selle vastu, kui neilt teedemaksu nõutaks, ainult põhiarimaksu suuruses, nagu maanteede seaduses 1928. a. ette nähtud. Teedemaks aga kinnisvaramaksu suuruses on liiga kõrge, sest et ta Põhja-Eestis käsiteldavate hindamise eeskirjade ja maksu määrade järele, arvestades kuldrublades, teeb välja 58% kinnisvara väärtusest. Kroonides väljendatult tuleb see veel 5,6%-liseks. Hindamisel tehtavate mahaarvamiste tõttu võib ta umbes 25% võrra langeda, s. t. kujuneda umbes 4%-liseks, mida tuleb pidada ikkagi liiga kõrgeks. Teedemaks ühes kinnisvaramaksuga kujuneb nii vähemalt 8%-liseks, mis ületab 4-kordselt linnades lubatava maksimaalse (2%) kinnisvara maksunormi, mida Tallinnas isegi Viru tänava piirkonnas liiga kõrgeks peetakse.

Teedemaks kinnisvaramaksu suuruses ei saa olla õiglane, esiteks juba seepärast, et kinnisvara hindamise alused üle terve maa ei ole ühtlased ja õiglasel, nagu see selgub juba riigi kinnisvara hindamise ameti esindaja avaldusist.

Teiseks, tuleb võtta arvesse seda, et tööstuslikud ettevõtted suuremalt jaolt praegustes oludes ei tööta täie koormatusega, näiteks paberi-, kalevi-, tsemendi-, telliskivi- ja viinavabrikud, samuti kõikisugu sae-, villa- ja jahuveskid maal. Kui juba kinnisvaramaks kõrgeks ja mineerivaks tunnustatakse, siis on ta seda kahekordselt teedemaksu juuretulekuga.

Edasi ei vasta kinnisvaramaksu suurune teedemaks suurema osa suurtööstuse maanteede vajadusele, võrreldes teiste, nende ümbruskonnas olevate, kinnisvarade pidajatega.

Kui tarviduse põhimõtte järele kandekaupmeestele teedemaks isegi mõnekroonilise põhiarimaksu suuruses jäetakse ära, nagu see seaduse eelnõu juure kuuluvast seletuskirjast näha, siis ei saa kuidagi pidada õiglasel, et näiteks Aseri tsemendivabrikult nõutakse 5677 krooni teedemaksu, kuna vabrikul on olemas oma sadam

ja oma raudtee, mille kaudu liiguvad kõik toores- kui ka valmismaterjalid. Samas seisukorras on Port-Kunda tsemendivabrik, Loksa telliskivivabrik, Akts.-Selts Kütte-Jõud oma ehitatud raudteeharu ja -jaamaga, Sindi kalevi-, Järvakandi klaasivabrik j. t. Inglise õlikivi kontsessioonärid ei riskeeriks kuidagi Eestisse oma raha investeerida, kui neile seadustega ette kirjutatakse 5,6 või 4% varanduse väärtusest igal aastal anda siinsete maanteede parandamiseks, seejuures isegi raudtee väärtusest, mille nemad oma kauba vedamiseks peavad ehitama.

Lõppeks osutub kõrge teedemaks ebaõiglaseks suurile ettevõttele nende asetuskoha järele. Võtame näiteks Türi ja Kohila paberivabrikud. Mõlemad on täitsa ühesuguse produkt-sioonivõimega, töötavad ühisele turule, valmistavad ühtlast kaupa ja saavad ühtlast hinda. Esimene asub linnas, saab kasutada odavamalt tööjõudu, sest tööjõu pakkumine on linnas suurem kui maal, maksab kinnisvaramaksu 2% ja teedemaksu ainult põhiarimaksu suuruses. Teine, kes asub Kohila vallas, peab maksma kinnisvara- ja teedemaksu vähemalt 8%, peale selle teedemaksu veel 100% põhiarimaksust ja ka 0,2% läbikäigust valla kasuks. Võistluses peab viimane kindlasti jääma alla ja meil oleks jällegi uus pankrott halva maksupoliitika tagajärjel.

Sellest näitest selgub, et tööstusettevõtteid mingil tingimusel ei või asutada maale. Neid sunnitakse maksupoliitikaga koonduma linnadesse, kiskudes sinna tööliste hulki, keda riik tööpuuduse ja kriiside korral peab toetama ja keda mingite abinõudega enam pole võimalik saata maale tagasi.

Komisjoni koosolekul toonitati, et head maanteed olevat tööstusele kasuks, nad võivad nende sissetulekuid suurendada töö ja kaubatarvitajate kergema juurepääsu võimaldamise tõttu. Mõne vähema ettevõtte suhtes võib see väide ehk õige olla, suuremate ja õige suurte ning eriti välismaale veetavate kaupade valmistajate kohta see küll ei käi. Ka maal asuvate veskide suhtes võib selle väite tõsiduses kahelda, kui võtta arvesse praegust seisukorda, kus kogu Eesti tarvitab Tallinna suureveskite jahu ja maa vesi- ja tuuleveskid peaksid maksma kõrgendatud maksu teede parandamiseks, selleks, et nende ümbruskond hõlpsamini linnast jahu võiks koju toimetada.

On korduvalt kinnitatud, et meie piimaajanduse saatus ripub ära maanteedest. Teede parandamisega tõuseb meiereidesse veetava piima hulk. Seepärast võiks maanteede ehitus olla eriti võivabrikute huvides ja need peaksid ka

suuremal määral teedehituse kuludest võtma osa. Selle väite vastu ei taha me vaielda, kuid tähendame, et võivabrikute hea käekäik on tähtis kõikide ümbruskonna maapidajate huvides, ka nende huvides, kelle kinnisvaramaks on alla 35 krooni. Kui meierei ümbruskonna maapidajad peavad kandma teede tegemise kohustust või selle heaks maksma maksu, miks peab see maks olema kahekordne, esiteks maa ja siis ka piima pealt? Ennem võetagu talude ja asunduste puhaskasu rubla või adra-sajandiku pealt mõni sent rohkem kui et meierei kaudu nuhelda neid korralikke talusid, kust piima meiereidesse veetakse, kuna teised, kes arvavad paremaks ja kasulikumaks heina ja põhku linna vedades teid lõhkuda, sellest lisateedemaksust (meiereide kaudu) on vabad. Säärase ebaõigluse ärahoidmiseks maapidajate keskel peaks teedemaks meiereidelt jääma ära.

Nagu meiereid, nii on ka piiritus-, tärklis-, ketrus- ja värvimisvabrikud ja veskid oma ümbruskonna teenistuses ja nende koormamine uue teemaksuga mõjutab kaudselt üldist elukallidust, mida ümbruskond maal nii-kui-nii peab katma. Kahekordse maksustamise asemel võiks teedemaks maalt ka nende ettevõtete eest olla mõni sent kõrgem.

Kuigi seaduseelnõus on tähendatud, et maanteedemaksuks võetava maksu ülemmääraks on ühe- või kahekordne kinnisvaramaks, siiski peab tunnustama, et maksnikel vististi ainult selle ülemmääraga tulebki arvestada.

Heade teede nõue sunnib maavalitsusi mitmesugustel põhjustel teede seisukorra parandamiseks tegema äärmiselt suuri pingutusi. Ilusaid ja häid teid nõutakse ka viimastesse metsatagustesse nurkadesse, mõnikord puhtparteilistel ja isiklikel kaalutlusil. Tarvilist raha muidugi maakonnast kätte ei saada. Seda tuleb osaliselt teedeministeeriumilt nõutada. Viimase kassa on aga piiratud riigi eelarve summadega — seepärast on oodata maavalitsustelt alaliselt pealekäimisi, et ministeerium oma allikaid pingutaks. Tuleb esile sama nähe, mis linna heaks võetava kinnisvaramaksuga. Seal on lubatud võtta kuni 2% kinnisvara väärtusest. Et seda ei jatku, siis saadakse raskustest üle nii, et igal aastal kinnisvarad hinnatakse ümber, misjuures „väärtus“ järjest tõuseb. Mõnikord saadakse see tõus kätte hindajate virgutamisega teatava protsentuaalse tasuga hinnatud varanduse väärtusest, nagu see meie teada Viljandis mõne aasta eest juhtus. Linnade kui ka maavalitsuse hindamiste vastu on väga raske vaielda ja ülekohtu pärast nendega kohut käia, nagu Tallinna koge-

mused on õpetanud. Seni kannatati töösturitel mõndki koormat ja oldi hindamiste vastu kannatlik. Ka maavalitsused suhtusid hindamistesse heatahtlikult, kuid olukord muutub silmapilk, niipea kui mõne võimukandja või häältkoguu soovid teede suhtes ei leia rahuldust. Kohe leitakse, et tööstused pole küllalt maksustatud.

Ühest või teisest ettevõttest maal võidakse arvata, et ta annab hiigla kasu ja et seepärast teda võib kasutada teede tegemiseks tarvilise raha allikana. Kohe ongi hindajad väljas, sellele järgnevad tülid, kaebused, ministeeriumide ja kohtute vahet käimised. — Meil on tõsine kartus, et tööstuslikud ettevõtted niisugustel alustel rahulikult tegutseda ei saa. Selleks on meil kinnisvarade hindamisel liiga kõikumad alused, ja maks ise asjatundjate kinnitusele otse ruineeriv. — Suur eksitus ja ülekohtus on nüüd seda ebaõiglast ja ruineerivat maksu võtta uue maksu aluseks, seda veel ühe- ja kahekordseks kõrgendades!

Seaduseelnõu näeb ette, et juhtumel, kui üldised maksunormid osutuksid mõnele maksnikule ebaõiglasiks või eriliselt koormavaiks, võib määrata nende maksunormid vähemaks või koguni ära jätta. — See toiming peab sündima „samadel alustel ja samades asutistes ja korras, mis ette nähtud kinnisvara ja põhiärimaksu jaoks“, ning majandusminister kokkuleppel teedeministeeriumiga võib, erilisi asjaolusid arvesse võttes, maksniku palvel vähendada või ära jätta „teedekapitali heaks võetavat lisa-kinnisvaramaksu“.

Ei ole raske kujutella, et vähemalt pooltelt maal asuvatelt tööstusettevõtetelt esitatakse palved maksu vähendamise pärast. Väga, väga paljudele osutuvad nad „ebaõiglasteks“ või „eriliselt koormavaiks“. Neid palveid on sunnitud läbi vaatama maavalitsus, majandusministeerium, teedeministeerium ja maksuametkond. Ükski majandusminister ei saa otsustada palveid

oma hea tahtmise või tundmuste järele, ta peab palvetes toodud põhjendusi laskma juurelda, siis maavalitsuse ja teedeministeeriumiga pidama läbirääkimisi peaaegu iga palvekirja esitaja suhtes. Maksnikel tuleb küll kahelda selles, et siin valitsuse aparaat kodanike õigustunnet suudaks rahuldada. Selleks peaks küll õige põhjalik asjasse tungimine läbi viidama, nagu see sünnib kohtus. Kuid valitsuse esindajad ei ole ka oma parima tahtmise ja asja õiglase hinnangu juures vabad oma õigekspidamiste järgi toimima, nagu kogemused seda mitmel puhul on näidanud. On küllalt mõne poliitilise partei häälekandja märkusest, et nende tegevusele, vastu nende head tahtmist, anda teist suunda. Meie arvamise järele oleks kindlasti otstarbekohasem valitsusasutusi sellest uuest, tingimata suurest, palvete ja kaebuste koormast päästa. Seda enam, et väga laialine võimalus palvete ja kaebuste kontrollijaile oma isiklikust seisukohast tööstusettevõtete tulukust või nende „erilist koormatust“ hinnata võib kutsuda esile laialise korrupsiooni, liiatigi, kui küsimuse otsustamine oleneb väga paljude asutiste heaksarvamisest.

Pole vististi liigne siinkohal veel kord rõhutada, et seaduseelnõus ettenähtud toiming maksude ärajätmise ja alandamise asjus töösturilt kutsub esile suure kirjavahetuse, ühest asutisest teise jooksmise ja ametnike tülitamise. Kui kodanik arvab endal olevat õiguse, ei saa ta leppida otsusega, mis käib tema huvide või õiglustunde vastu. Ta on sunnitud tarvitama kõiki teid, et õiglus seada jalule, kui ta ei taha eluaeg oma hinges kanda ülekohtu-tunnet ja valitsusasutistega elada igaveses vaenus.

Neil kaalutlusil jõuame veendumusele, et kõige otstarbekohasem oleks tööstuslikud ja kaubanduslikud ettevõtted teedemaksust kinnisvaramaksu suuruses vabastada, jättes selle nende kanda vaid ühekordse põhiärimaksu suuruses.

Kõlvatu võistluse majanduslikud hädaohud.

Sündik Werner Kentmann.

Läbimüügi seisak, mis viimasel ajal mõnedes kaubandus- ja tööstusharudes avaldub, on teinud konkurentsvõistluse teravamaks. Igaüks püüab praegust väikesearvulist ostjaskonda endale meelitada, kusjuures sagedasti tarvitatakse võtteid, millised eksivad heade kommete ja usalduse vastu majanduselus. Niisugust võistlust nimetatakse kõlvatuks võistluseks, mis on Bott'i järele

katse leida oma kaupadele või tööstussaadustele ostjaid, kusjuures tarvitatakse keelatud abinõusid, et konkurent eemale tõrjuda, peasjaliselt aga, et publikut eksiarvamusele viia ja teiste majandusliku töö saavutusi seadusvastaselt kasutada.

Nimelt seal, kus algab kõlvatu võistlus, kõigub eetilise otsustamisvõime kaunis tugevasti ja

sageli on siin väga raske kindlat piiri tõmmata. Väga korrektsele õigustundele näivad sagedasti paljud võtted kaubanduse ja tööstuse alal kõlvatud, kuna teiselt poolt loetakse neid äriosa-vuseks.

Siin peab äriliste kommete, majanduslike organisatsioonide, nagu seda on Kaubandus-tööstus-koda, ja seaduslike määruste abil norme looma, millega võiks õiglast kauplemist kõlvatu-eraldada. Majanduslikult tegutsev ettevõtja peab kindlasti teadma, kus võib ärivõistluses arvestada avaliku kaitsega konkurentsi kõlvatu võistluse vastu. Meil ei ole sel alal peaaegu midagi tehtud. On veel palju raskusi lahendada kõlvatu võistluse vastu võitlemiseks, tema pioneertegevuses kaupmeeste kommete tõstmiseks ja parandamiseks. Missugused seaduslikud määrused on meil juba tänapäev maksvad ja missugused on alles kavatsusel, näitame ühes järgnevas kirjutises.

Käesolevas püüame anda lühikese ülevaate tähtsamaist kõlvatu võistluse nähtusist, et näidata nende kardetavat mõju tarvitajale, kaupmeestele ja tööstureile. Üksiknähteid võib jaotada, toetudes Saksamaa seadusele kõlvatu võistluse vastu võitlemiseks, järgmiselt:

1. Mõju publikule:

- a) valeandmetega oma äritegevuse alt;
- b) valeandmetega teiste äritegevuse aladelt ja
- c) valenimetuste tarvitamisega.

2. Kõlvatu võistlus äriteenijate abil:

- a) Mõju äriteenijale kolmandate isikute huvides (alkäemaks j. t. s.);
- b) Äriteenijate kõlvatud teguviisid oma huvides.

Valeandmed oma ärilise tegevuse alalt käivad kõigepealt kõlvatu ülistamise, oma kauba headuse, äriseisu, auhindade ja müügi sihi ning põhjuste kohta. Siia kuuluvad ka väljamüükide teadaanded.

Võistlust aetakse kõige sagedamini kaupade kvaliteedi ülistamisega. Seepärast on kiusatus suur oma kaupade kvaliteeti ülistada ja konkurenti oma maha teha. Mõlemad väljendused on tekkinud ühest ja samast alusest, kuid see alus on ainult siis aus, kui jäädakse tõe juure. Ei või kellelegi keelata oma tööstuslikke saadusi õieti valgustada ja loomulikult tuleb siis ka ette, et võõrad saadused seejuures varju jäävad. Õiglase ja kõlvatu võistluse mõõt on siin muidugi õiglus ja ausus.

Meil on ka väga sagedaseks muutunud valeandmete tarvitamine kaupade päritolu, laadi,

valmistusviisi ja hinna kohta. Pole vist tarvis selleks rohkem näiteid tuua. Kõigil neil ülistamisil katsutakse muidugi esile kutsuda arvamist, nagu oleksid need pakkumised eriti soodsad. Nende valefaktide esiletoomisega katsutakse publikut meelitada kaupa ostma, mis tarvitades ei ole kaugeltki nii väärtuslik kui ülistamisel kiidetud. Selle ostjaskonnale kahjuliku tegevuse kõrval on ka väga tunduv kahjutegemine võistlejaile, kes müüvad tõesti väärtusliku kaupa.

Tõsiseks hädaohuks tervele ja hästi rajatud detailkaubandusele on meil alaliste väljamüükide kurjasti tarvitamine. Väljamüügid, majandusliku õigustusega, tuleksid jaotada kahte rühma:

1. Hooaja- ja inventuurväljamüügid neile kaupadele, millised moe muutusile alluvad.

2. Väljamüügid erilisel põhjusil, millised ei kuulu normaalse äriajamise liiki, nagu väljamüügid äri lõpetamise, üksikute kaupade likvideerimise, äriruumide ümberehitamise, ümberkolimise jne. tõttu.

Esimene väljamüükide liik kuulub korrapäraseisse moeäride äriajamise viisidesse ja ei tee kellelegi kahju, kui tuleb tõesti müügile ainult hooaja ülejääk ja kui need väljamüügid korraldatakse vaid kindlaksmääratud aegadel, näiteks 2 korda aastas 14 päeva jooksul. Kõigil võistlejail on siis loodud ühine võistluse alus. Täiesti lubamatu on muidugi selleks erilist „väljamüügi-kaupa“ muretseda.

Teise väljamüükide liigi juures peab muidugi kontrollima, kas esiletoodud põhjus on tõesti olemas.

Täiesti lubamatu peaks olema kõiksuguste eriliste müügikorralduste nimetamine „väljamüügiks“. Need erilised müügid ei katse läbi viia mõne kauba likvideerimist ega äri kiiret lõpetamist, vaid jooksva äritegevuse elustamist ja jätkamist. Need ärilised toimingud on teatava mõttes reklaami iseloomuga, kuna väljamüügid seisavad väljaspool reklaami. Nad on eriline sündmus äris, väljaspool jooksvat äriajamist.

Majanduslikult seisukohalt vaadates ei või midagi öelda läbimüügi elustamisest eriliste müügikorraldustega, kuid nende toimingute nimetused ei tohi olla väljendatud kahemõtteliselt.

Kuna oma kauba kõlvatu ülistamine on sihitud oma ostjaskonnale, on valeandmete levitamine võistleja ärilise tegevuse üle sihitud võistleja ostjaskonna pihta. Halva tagarääkimise läbi alandatakse teise kauba või saaduse väärtust. Eriti kannatab ärikrediit, mis on ikka

usaldusasi, kergesti selle all, kui levitatakse mit-tesoodsaid teateid äri kohta, olgugi et nad ei vasta tõele. Andmed ei tarvitse ka olla alati valed. Kui asjaolud, mis on iseendast õigedki, leiavad käsitlust inetul viisil või aetakse segi, siis pole seega tõeloludest enam kinni peetud. Elster ütleb selle kohta oma raamatus „Gewerblicher Rechtsschutz“ järgmist: „Väike värskuse ja uudise ülessoendamine, valelik liialdus, mis ammugi sammeldunud asjaolud värskena esile toob, teeb selle juba ebaõigeks. Seda eetilisel väljapaistvat seisukohta, mis puhta tõe eraldab formaalsest õigusest, tuleb kõrgelt hinnata ja eriti alla kriipsutada.“

Meil tuleb kahjuks ikka jälle ette halva tagarääkimise juhtumeid ajalehtede kuulutusis. Säärane avalik oma võistleja alandamine hävitab õige ettekujutuse majanduslikust eetikast; seda tuleb täiesti hukka mõista ja selle vastu armutult võidelda.

Mõlemate ülalkirjeldatud kõlvatu võistluse üksiknähte rühma kuulub ka nime ja firma nimetuse kurjasti tarvitamine, sest sellega ühelt poolt ülistatakse oma toodangut kõlvatul viisil ja teiselt poolt tehakse kahju konkurentsile. Töö, kulude ja vaeva tagajärjed, mis äri on kannud oma firma, kaubamärkide, pakkimisviiside jne. propageerimiseks, peab igale äriettevõttele olema kindlustatud. Selles peituvad tähtsad majanduslikud väärtused, mille kasutamine lubamatul viisil teiste poolt tekitab kahju tarvita-jaile ja valmistajaile. Praegu on kõvenemas isegi rahvusvaheline püüe kaubanimetuste, eriti kuulsate regionaalsete päritolunimetuste, kaitseks.

Võiks veel tuua palju üksiknähteid, kuid lepime etteoodud tähtsamate kõlvatu võistluse juhtudega. Nad näitavad meile küllaldaselt selgesti, missugused hädaohud peituvad neis korralikele ja ausaile ettevõttele. Kuid selle all ei kannata mitte üksnes ausad ettevõtted, vaid ka ostjaskond. Publiku kurvad kogemused kaubaga, mis on ostetud eksi arvamistele viivate ülistamiste tõttu, vähendavad lugupidamist kogu kaubanduse ja tööstuse vastu. Seepärast on väga tarviline, et juhtivad kaubanduslikud ja tööstuslikud organisatsioonid hakkaksid energiliselt kõlvatu võistluse vastu võitlema.

Seaduslikud abinõud üksi ei vii siin sihile. Protsessimine kõlvatu võistluse asjus, kui on seks ka küllaldane seaduslik alus, venib liig pikale ja läheb kulukaks, et leida tõesti mõjuvat pidurit ettetulevaile kurjasti tarvitamisile. Majanduslikud organisatsioonid peavad siin ise vahet astuma.

Saksamaal on loodud paljude kaubanduskodade juures n. n. lepitusametid (Einigungsämter) kõlvatu võistluse vastu võitlemiseks. Nende ülesanne on lahendada tülid kõlvatu võistluse asjus leplikul teel või vahekohtu otsusega. Suur tähtsus nende tegevusel on neil juhtumeil, kui kaebealune asja kohtulikku harutamist ei soovi. Siis on kaebajal kohe erapooletu ja asjatundlik otsus käes, mille najal tema võib nõuda riigikoh- tult „esialgset korraldust“ kõlvatu võistlustege- vuse seismapanekuks.

Säärase sihiga on loodud ka Lätimaal, detsembris aastal 1928, „Riia majandusorganisat- sioonide komisjon kõlvatu võistluse vastu võitle- miseks“. Vaatamata sellele, et seadus kõlvatu võistluse vastu võitlemiseks on astunud jõusse, ei jatku ametasutiste abinõudest aina kasvavate kuritarvituste kõrvaldamiseks sel alal. See on viinud nii kaugele, et juhtivad majandusorgani- satsioonid Riias, nimelt Riia Börsikomitee, Riia Kaupmeeste Koda, Läti Kaupmeeste Selts, Läti Töösturite ja Käsitöölise Ühing, Läti Kauban- dus-tööstusselts ja Riia Kaupmeeste Liit, liitusid ühiseks väljaastumiseks kõlvatu võistluse vastu võitlemise alal.

See komisjon põhjendab oma tegevust kõlvatu võistluse vastu võitlemise seaduse § 17. Selle järele on majandusorganisatsioonil õigus, ilma et nad kõlvatu võistluse all ise kannatavad, kohtus kaebust tõsta kõlvatu võistluse vastu. Komisjoni tegevus seisab järgmises: Kaupme- hed või töösturid, kes arvavad, et nad kõlvatu võistluse läbi kannatavad, pöörduvad kirjalikult komisjoni poole, kusjuures kaebusele lisatakse juure ka tarvilised alused. Kui komisjon kaebe- aluse teguviisi kõlvatuks tunnistab, nõuab ta, et see oma kõlvatu teguviisi jalamaid lõpetab. Kui kaebealune kohustub kirjalikult 3×24 tunni jooksul seda tegema, on asi lõpetatud. Ei täida aga ta komisjoni korraldust, saadab viimane aktid ja otsuse rahaministeeriumile, kes siis tõstab kohe kaebuse süüdlase vastu.

Tänu kokkuleppele rahaministeeriumiga ja sellele, et kaebuse tõstmisel kohtul juba ees on komisjoni otsus, on kaebealusel vähe lootust kohtuteel õigeksmõistvat otsust saada. Seepä- rast ongi seni kõik kaebealused tingimusteta al- lunud „Riia majandusorganisatsioonide komisjoni“ otsustele.

Komisjoni olemasolu ja tegevus Riias aitab palju kaasa, et seal võistlusolud märksa tervene- vad. Ka meil peaks seaduse kõrval kõlvatu võist- luse vastu võitlemiseks loodama säärane asutis, mis kogu meie majanduse huvides aitaks ärielu juhtida korralikkuse ja aususe poole.

Sotsialistlik liikumine Ameerika kogemuste valguses.

Oleviku sotsialistlik liikumine on kasvanud nii suureks ja laialdaseks, et sellest on saanud ühiskondlik jõud, mida ei saa ignoreerida, vaid millega tuleb arvestada. Miljonid inimesed on koondunud sotsialistlikku liikumisse ja loodavad sotsialismi kaudu pääseda majanduslikust viletusest ja saavutada oma maapealse elukorra ning elujärje paranemist. Suur hulk inimesi usub sotsialismi kui evangeeliumi, mis neile toob pääsu.

Sotsialistliku liikumise ajaloos märgivad nende ajaloolased kolm järku: utopistlik ajajärk, kuhu kuuluvad Thomas Morus, Saint-Simon, Fourier, Owen. Teaduslik ajajärk, kuhu kuuluvad eeskätt Marx ja Engels, kes on annud sotsialismile teadusliku laadi. Mainitud ajajärkudele arvavad kommunistid võivat juure lisada praktilise sotsialismi ajajärku, kus teadusliku sotsialismi ideed sel kujul, nagu on annud Marx, leiavad tegelikku rakendust ühiskondlikus elus.

Marksism, mis on saanud Euroopa sotsialistliku liikumise aluseks, pole ka vaba utopiilisist ideedest: juba niivõrra, kui ta usub oma õpetuse kaudu maailmakorda võivat parandada, on ta õpetus kahtlemata utopiiline. Õnnetus ei seisa selles, et marksism sisaldab endas utopistlikke mõtteid, vaid ta sisaldab ka illusoorseid mõtteid, mida nüüd, umbes 75 aasta möödudes nende väljendamisest, ei saa enam lugeda õigeiks: kapitalismi ja ühiskondliku elu areng on näidanud nende põhilauseis terve rea vigu.

Nende ridade kirjutaja kätte juhtus tuntud Helveetsia töölisfilosoofi Josef Dietzgeni poja Eugen Dietzgeni raamatuke: „Fort mit dem Klassenkrieg!“, Zürich 1929, kus väga huvitavalt valgustatakse marksistlikku õpetust Ameerika kogemuste seisukohalt. Seal esitatud mõtteavaldisi on peamiselt peetud silmas käesolevas kirjutises.

Marksismis tuleb eriti mainida järgmisi mõtteid, mis praegu enam paika ei pea ja milliseid Dietzgen nimetab suuriks illusiooneks: tööstur-kapitalist ei tee tööd, vaid elab tootmisvahendite valdamise tõttu oma palgatöölisele maksmata jäetud lisatööst. Ta on kurnaja, kes enda tööta võtab endale lisaväärtusi. Kapitalistliku rikkuse kasvamisega tõuseb möödapääsmatult tööliste vaesus, rõhumine ja proletaarlaste mäss, viimasega ühinevad lugematud tööliste salgad, mis masinate tarvitusele võtmise tõttu ei leia tööd, ja mässu puhul variseb kokku kapitalistlik kord. Nüüd on saavutatud tootmisva-

hendite tarviline küpsus, need tulevad võtta ühiskonna valdamisele, kõrvaldada tootmises valitsev korratus ja selle asemele seada plaanikindel kommunistlik majapidamine.

On kerge näha, et kolme ülalmainitud suure illusiooni juur peitub Marxi n. n. lisaväärtuse õpetuses. Majanduslikud tooted luuakse inimtöö läbi, inimene on aktiivne tegur tootmisprotsessis, kulutatud inimtöö läbi tõuseb toote hind. Lauad, mis tarvitatakse tooli valmistamiseks, maksavad mõne krooni, neist valmistatud tool 2 kuni 3 korda enam. Kui küsitakse, kelle töö läbi on see saavutatud, siis vastatakse, et muidugi tööliste töö tõttu, sest ainult nemad võtavad osa tootmisprotsessist, kapitalist aga mitte. Tööline ei saavat palga näol kätte kõike seda, mis ta on tootnud, vaid ainult osa, kuna teine osa läheb kapitalisti tasku ja seda ainult seepärast, et tootmisvahendid kuuluvad temale. Kapitalist endale saanud osa eest ei ole tootmisprotsessis kaasa töötanud, vaid ta saab selle täitsa teenimata, ja see on võõra töövõilja omandamine.

Aga siinkohal tuleb kohe mainida, et ettevõtja-kapitalisti töö on küll vähem kui kõigi tööliste lisatöö, aga suurem kui iga üksiku tööliste oma. Saadud lisaväärtusi kapitalist ei kuluta endale, vaid lisab selle kapitalile juure ja laseb käiku. Ei tee ta seda, siis ei suuda ta võistlust välja kannatada ja kapital koguneb võimeliseimate kätte.

Kui tööline saaks kõik lisaväärtuse endale, siis seega ei suudaks ta oma olukorda palju parandada: maksud suurenevad, kulud kasvavad, sest heakord, koolid, haigemajad, teed, asutused jne. nõuavad ülalpidamist, mis siis tuleb tööliste kanda, kuna praegu lasub sellest kaugelt suurem osa kapitalistide õul.

Üksikud Euroopa sotsialistid on aru saanud Marxi põhilistest vigadest, teisel pool on aga siiski rohkesti juhtivaid jõude, kes ses suhtes pole veel selleni jõudnud.

Esimeste hulgas tuleb eriti mainida Prantsuse sotsialisti Jean Jaurès'd, kes lausub järgmist: „Kapitalistlikus tootmisviisis, ta intensiivteadis, ta lakkamatus tehnilises uuendamises, ta tootmis- ja konjunktuurikriisides, nende ikka jälle taassündivais vastutusus, ta võitlusrõõmsas vaimus, mida arendab võistlust, on tõesti kõigi teda juhtivate jõudude silmapaistev ergutus. Palju on suurtööstureid, suurkaupmehi, suuri pankiire, suurte ettevõtete kasust osasaajaid insenere, kes elavad elu täis rasket tööd ja täis palavikulisi unelmaid. Nad valvavad ülalt tööliste jõu järele,

millisega nad töötavad, nad kontrollivad laiaulatuslikkude vabrikute käiku, nad uurivad eemalt toodete- ja rahaturgu sel teel, et nad mõttes laiendavad oma töövälja, enne kui teevad seda tõeluses. Võib öelda, et suurkapitalistil väsimatu ja alaline töö on teatavas mõttes ainus vahend omada seda, mis tal on, s. t. saada oma majandusliku jõu selget ja tugevat tunnet... „Kapitalism laenab oma jõu samuti teaduselt kui töögi.“

Aga Jaurès on üksikuid erandeid. Paljud sotsialistid ja majandusteadlased tallavad Marxi radu ja kannavad ebaõigeid vaateid laiaadesse massidesse, kes igakord ei anna endale selgesti aru, millega on tegemist.

Vene kommunistid loevad endid „tõsiseiks“ marksisteks ja arvasid praktiliselt teostavat marksistlikku õpetust alati seega, et kuulutati ainult proletaarlane õilsaks inimeseks, kuna kapitalisti vaadeldi kui roimarit. Temalt võeti varandus, kihutati minema juhtival kohalt ja sunniti võimalikult tegema musta tööd, või koguni tapeti.

Arvatava marksistliku retsepti järele kutsuti lihttöölised, elementaarsete teadmistega inimesed, juhtima vabrikuid ja kaubandusettevõtteid, ent halva juhtimise tõttu langes produktioon kohutavalt ja tuli jälle kutsuda tööle kapitalistlikke juhte.

Vene kommunistide juhid on marksistliku õpetuse teostamisel tahtnud pime-silmi kinni pidada Friedrich Engelsi sõnadest, mis leiduvad „kommunistliku manifesti“ venekeelse tõlke eessõnas aastal 1894 ja mis kõlavad järgmiselt: „Marx ja Engels otsustasid 1882. aastal, kui Vene revolutsioon annab signaali töölisrevolutsiooniks idas, nii, et mõlemad teineteist täiendavad, et siis võib Vene kinnisvara saada kommunistliku arengu lähtepunktiks.“ Ja sellele illusioonile ehitasid Lenin, Trotski, Stalin ja Ko. tegevuskava.

Marx ei tunnustanud kapitalisti kui sotsiaalselt tarvilikku majanduselu juhti, vaid nägi temas laisklejat, tööliste kurnajat, kes elab ja lõbutseb lisatöö väärtuse arvel. Ühes seega arvas ta, et rikkuste koondumisega vähearvuliste omanikkude kätte teiselt poolt kasvab ka proletaarlaste viletsus. Moodustub lõpuks kaks sotsiaalset kihti: kapitalistide ja proletaarlaste kiht, kuna keskmised kodanlikud kihid ajajooksul kaovad. Aga see väide on osutunud illusoorseks.

Ameerika Ühendriigid on praegu kahtlemata kapitalistlikult kõige enam arenenud maa, kuid sealsed andmed kõnelevad Marxi väidete vastu. Nationalbureau of Economic andmeil sai ühend-

riikides õppinud tööline septembris 1927. a. 31 dollarit ja õppimata — 24 dollarit 47-tunnilise nädalatöö eest ehk kroonidesse ümber arvatult vastavalt 116 kr. 25 s. ja 90 kr. — Sama büroo andmeil jagunes 40 milj. töötavat rahvast järgmiselt:

I grupp	Miljoni	Kogutulu	Kogu-
Väike	töötavaid	miljardeis	tulu % ¹⁰⁰
1500 doll. aastas	27	26	43%
II grupp			
Keskmine tulu:			
1500—2000 doll. aastas	13	30	50%
III grupp			
Suur tulu: enam kui 25.000 doll. a.	0,06	4	7%

Toodud arvud on väga õpetlikud: suure tulu-ga isikud saavad ainult 7% rahva kogutulust. Kui see ühtlaselt jaotada väikese tuluga isikute vahel, tõuseks nende palk ümmarguselt 6% võrra. Keskkhiht, millele Marx kuulutas peatset kadu ja surma ning kiiret proletariseerumist, esineb siin tugeva kihina. Pool kõigest kogutulust läheb nende arvele. Proletaarlane saab keskmiselt 960 dollarit aastas, ainult umbes pool saab 1000—1500 dollarit aastas. Üldmainitud I grupis nimetatuid kuulub 4 miljonit väikepõllupidajate hulka, kes saavad üldiselt vähem kui organiseeritud töölised, aga maal, kus elu tublisti on odavam, saab seega hästi ära elada.

Suurim ja võimsaim palgaliste tööliste ühing Ühendriikides on „The American Federation of Labor“ ja kauaaegse juhi Samuel Gompersi avaldused töölisliikumise ja selle taktika kohta väärivad erilist tähelepanu.

Ameerika tööliste sotsiaalne filosoofia ei vaatle kapitalistlikku tööandjat üheskoos nendega, kes temast olenevad ja temale kultuuriliselt lähedal seisavad, kui vaenlast, kelle vastu võitlemiseks ja kelle ületamiseks töölisklassi organiseeriti, vaid kui väljaspool olijat, kelle meelevaldne võim tööliskonna üle ja vastuolek tööliste organisatsioonide suhtes tuleb võita, kui võrra tööliskond tahab säilitada temale kuuluva hääle majanduses ja valitsuses. Ameerika tööliskonna ülalpidamises pole mingit hävitamiseni minevat viha oma majanduslikkude vastaste suhtes, pole jultunud ja autokraatset tendentsi end tõsta mõõduandvaks kohtunikuks viimaste üle.

Ameerika töölised peavad loomulikult ise oma õiguste eest võitlema, ja selline võitlus tekib igas ühiskonnas, aga võitlus ei kujune ometi klassisõjaks, nagu Euroopas sotsialistid propageerivad. Ameerika töölised näevad ka tööandjas tarvilikku ja kasulikku ühiskonna liiget, kellele tuleb koos töötada, aga mitte kõrvaldada.

Ameerika tööliskond ei taha riiklikku sotsialismi, nad soovivad vaid kontrolli selle üle, et ülejäägid tuleksid tagasi ühiskonnale ta seisukorra parandamiseks, aga mitte üksiku kasuks.

Ameerika Ühendriikide kogemused näitavad selgesti, et praegu ei pea enam paika Marxi väide lepitamatust klassivõitlusest ettevõtjate ja

töölise vahel, vaid sotsiaalse arengu kiirendamiseks tuleb demokraatlikus riigis nõuda leplikkust, koostööd, kompromisse ja arusaamist kapitalistlikkude ettevõtjate ja proletariaadi vahel.

Loodame, et üalaltoodud leidus ka meile annab kasulikke ja tarvilikke mõtteid vahekordade selgitamiseks.

—a.

Euroopa puuturu seisukord.

Pärast „Russian Softwood Importers'i“ likvideerimist pole veel lõplikult selgunud, kuidas sünnib edaspidi Vene metsamaterjali müük Inglise turul. Kas selleks kujuneb just hiljuti asutatud „Russian Softwood, Limited“, mille põhikapitaliks on 0,12 milj. nael-sterl., on veel küsitav, kuigi nimetatud firma asutajaks osutuvad järgmised Inglise metsamaterjali importfirmad: Montague L. Meyer, Denny, Mott & Dickson, May & Hassell ja William Brown & Co. Kuid näib olevat siiski enam-vähem kindel, et Vene metsamaterjali müük Inglismaal ei sünni üksikute firmade kaudu, vaid selleks asutatakse sündikaat.

Vene on avaldamud nüüd oma metsamaterjali hinnakirja, mille aluseks on Arhangelski tootmisega seotud cif-hinnad. Paremaks võrdlusvõimaluseks toome ka 1929. a. hinnad:

Männid III

Nael sterl.	1930	1929	1930	1929
11" plangud laudad	17.00.—	18.15.—	8" trussid laudad	15.00.— 16.00.— 15.05.— 16.15.—
9" plangud laudad	16.00.—	17.15.—	7" trussid laudad	14.10.— 15.60.— 14.15.— 16.05.—

Kuused.

9" ja jämedamad	15.00.—	15.00.—	6 ¹ / ₂ " ja jämedamad	13.15.—	13.17.6
8"—7,1" ja jämedamad	14.00.—	14.00.—	6" ja jämedamad	13.15.—	13.15.—

Viimaste teadete järgi olevat Vene metsamaterjalist Amsterdami kaudu müüdnud 160.000 standardiline partii, ja samuti olevat teinud suurema ostu üks Saksa konsortsium. Kuuldavasti ei saavat aga Vene nõutud arvul puid välja saata, sest sulade ilmade ja lumepuuduse tõttu on palkidevedu metsadest raskendatud.

Materjalid moodustavad nüüd Vene väljaveos tähtsama osa. Ekspordi järjekindlat suurenemist näitavad kujukalt Vene väliskaubanduse 1928./1929. a. andmed:

Veehi välja	1928/29. a.		1927/28. a.	
	1000 t.	1000 rbl.	1000 t.	1000 rbl.
Metsamaterjali . .	4765,9	137.154	2986,8	93.907
Naftasaadusi . .	3642,1	132.614	2782,7	107.021

Poolas on puuturu seisukord halvenenud Saksamaa vähenenud nõudmise tõttu ja Venemaa tu-

geva konkurentsi tagajärjel Inglise turul. Samuti olevat Poola turule ilmunud ka odavat Vene metsamaterjali, mis on võimalik seetõttu, et Poola-Vene tariifpleingu tagajärjel võivad vene-lased ekspordada oma metsamaterjali odavamini kui poolakad. Seepärast nõuavad Poola metsaärid nimetatud tariifpleingu muutmist ja saagimata metsamaterjalile tollikaitset 7—10 sl. kub.-meetritl.

Puuturu seisukord on halvenenud Soomes. Seni avaldatud andmete järgi on sel sesoonil müüdud 200.000 standarti möödunud sesooni 300.000 standardi asemel. Samuti on ka hinnad langenud. Lõuna-Soome parem puumaterjal müüdi Daanimaaale järgmiste hindadega: 7" männid 13.15 £ 6" männid 13.5 £ ja 5" männid 12.15 £.

Rootsi metsaekspord on vähenenud 50.000 standardi võrra. Paremad sordid läksid Daani ja Prantsusmaale ja vähemal arvul Vahemere äärsedele maadele ja Hispaaniasse.

Leedus on seni metsaekspordid läinud võrdlemisi hästi ja peaaegu igal pool on makstud taksihinnast ligi 40% rohkem. Kuna Leedus ehitustegevus on hoogus ja palkide ekspord Ida-Preisimaale tõusnud, siis on puuturu seisukord seal rahuldav. Eestis selle vastu valitseb aga depressioon, sest Vene konkurent annab end teravasti tunda.

Tulevaks aastaks tahtvat Venemaa paberipuu ekspordi tõsta 4 milj. kub.-meetriini, millest 2 milj. k.-m. läheks Saksamaale. Osa Saksamaa paberivabrikuist olevat venelastega paberipuude ostmiseks sõlminud juba lepingud. Hinna aluseks olevat 1 k.-m. cif Rotterdam 21,50 kuni 22 Saksa marka.

Lõppeks tuleb mainida veel asjaolu, et paberipuu ekspord Venest näitab järjekindlat tõusutendentsi ka Ameerika Ühendriikidesse. Sealsed vabrikud olevat Vene puu kvaliteediga täiesti rahul. Esimene Vene puusaadetis saabus Ameerikasse möödunud aasta augustis ja nüüd minevat suuremad saadetised järele. Selle tulemuseks võib vahest osutada Euroopa puuturul pinevuse vähenemist.

—a.

Esimesed pärastõjaaegsed välislaenu Prantsusmaalt.

Soome ühispankade Keskpanga 300 milj. fr. 5⁰/₀ obligatsiooni laen.

Kui möödunud kuu viimasel poolel kukutati Prantsusmaal Tardieu' esimene kabinett, siis oli selle üheks mõjuvamaks põhjuseks tollekordse rahaministri Chéron'i vaenulik suhtumine välislaenu-paberite mahutamisse Pariisi rahaturule. Kuna Prantsusmaal aga kogunenud rohkesti vabu kapitale reparatsioonimaksudest saadud summadest ja võrdlemisi rahuloldavast majanduslikust konjunktuurist, siis otsib osa kapitali endale mahutus- ja teenimisvõimalusi paratamatult välismaal.

Kihutustööd välislaenu emissiooniks on Prantsusmaal hakatud tegema viimasel ajal suuremate pankade poolt õige elavalt. Iseäralist tähelepanu tekitas mõne aja eest Prantsuse endise peaministri ja mitmekordse rahaministri Joseph Caillaux' artikkel Inglise ajakirjas „The Banker“, milles artikli autor soovib Prantsuse raha- ja kapitalituru korraldamist esimeses jones pikemaajaliste välismaa laenu-paberite emissiooni võimaldamiseks. Sest nagu enne maailmasõdagi oli Prantsuse rahaturul soodus pind pikaajaliste laenu-paberite emissiooniks, nii on ta kujunemas selleks ka nüüd.

Esimesteks pärastõjaaegseteks välislaenu-paberiteks osutuvad nüüd Prantsuse rahaturul Soome ühispankade Keskpanga 300 miljoni frangiline 5% obligatsiooni laen, mille väljalaske kursiks on 97%. Nimetatud emissioon kuulutati välja just samal päeval, mil kukutati Chéron ja mis ühtlasi tähendab tegelikku muudatust Prantsuse finantspoliitikas.

Soome ühispankade Keskpanga obligatsiooni-laenu realiseerijaks Prantsuse rahaturul on

„Crédit Lyonnais“ juhtimisel töötav pankade kontsern. Soome laen Prantsuse rahaturul omab iseäralise tähtsuse veel just selle poolest, nagu kinnitavad välismaade rahandusajakirjad, et selleks ei annud põhjust poliitilised kaalutlused, nagu see oli omane laenu andmisel Poolale, Rumeeniale ja lõpuks Rahvasteliidu vastutusel antud laenu puhul — vaid puht majanduslik ja äriline printsip. Seepärast nimetatakse ka Soome laenu Prantsusmaal esimeseks puhtärilikes pikaajaliseks laenuks.

Kuna Prantsusmaal on maksev välislaenu-paberite protsendi-kupongel küllalt kõrge riigimaksutariif, mida aga nüüd muuta tahetakse, siis Soome laenu puhul lepiti nõnda kokku, et selle protsendi tasub kuni vastava seaduse muutmiseni obligatsioonide väljaandja, s. o. Soome ühispankade Keskpank, mille tagajärjel obligatsioonide omanikel pole vaja tasuda seaduses ettenähtud lõivusid protsendi-kupongelt.

Mõni päev hiljem Soome laenu-paberite emissiooni kuulutati Prantsusmaal välja Čiili vabariigi laenu-paberite emissioon. Čiili laenusumma on 60 miljonit Schweitsi franki ja protsendi määraks on 6%. 35 milj. Schweitsi frangi suuruse summa nimetatud laenust realiseerib Prantsusmaal 92½% väljalaske kursiga „Banque de Paris et des Pays-Bas“ juhtimisel töötav pankadekontsern. Ülejäänud osa Čiili laenust realiseeritakse Schweitsis ja Hollandis. Rahandusasjatundjad arvavad, et kui muudetakse laenu-paberite kupon-gidelt võetav kõrge riigimaks, siis välislaenu-paberite emissioon Prantsuse rahaturul juba lähemas tulevikus kiirelt tõusma hakkab.

—a.

Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus.

Valdade heaks võetava tööstusmaksu küsimus.

Tihti pöördatakse maal asuvate tööstusettevõtete poolt Koja poole järeiepärimistega valdade heaks võetava tööstusmaksu ärakaotamise küsimuse kohta. Ülevaate saamiseks, mis Kaubandus-tööstuskoja poolt selles küsimuses tehtud, märgime siinkohal lühidalt, et Koda esitas vas-

tava seaduseelnõu vabariigi valitsusele juba 1926. aastal. See eelnõu, mis nägi ette valdade heaks võetava tööstusmaksu täielise kaotamise, ei leidnud aga vab. valitsuse poolehoidu ja Koda südikal pealekäimisel esitas valitsus 30. novembril 1927. a. riigikogule „Omavalitsuste maksuseaduste muutmise seaduse eelnõu“, mis küll ei näinud ette tööstusmaksu täielist kaotamist, kuid mille elluviimine oleks ometi tunduvalt kergen-

danud töösturite seisukorda, sest eelnõuga lubati valdadel võtta tööstusmaksu valdade heaks ainult kuni riigi põhiarimaksu suuruseni (s. o. $\frac{2}{3}$ äri-tunnistuse hinnast).

Koda lootis, et see vab. val. poolt Riigikogule esitatud eelnõu leiab vastuvõtmist, kuid Riigikogu omavalitsuse komisjon 11. detsembril 1928. a. tegi Riigikogule ettepaneku see seaduseelnõu lükata tagasi, mis ka tõepoolest sündis. Nii ei läinud Kaubandus-tööstuskojal korda, vaatamata kõigile püüetele, selles küsimuses maal asuvaile tööstusettevõtetele tuua kergendust ja see põhjendamatu ning tööstusi koormav maks püsib tänapäevani.

Lõppeks peame tähendama, et Koda ei loe valdade heaks võetava tööstusmaksu kaotamise küsimust kaugeltki veel lõpetatuks ja kavatseb juba lähemal ajal esineda uue sellekohase seaduseelnõuga. Et Koda töö ses sihis võiks anda paremaid tagajärgi kui seni, oleks soovitatav, et töösturid kohtadel saadaksid Kojale andmeid ning materjale küsimuse igakülgseks valgustamiseks. Kui omal ajal Koda pöördus ringkirjaliselt töösturite poole, paludes vajalisi andmeid seaduseelnõu kaitsmiseks, siis vastasid töösturid sellele üleskutsele võrdlemisi vähesel arvul. On aga töösturid ise loiid ja ükskõiksed oma huvide kaitsmisel, siis on ka Kojal raske parandusi läbi viia. Tahame loota, et olukord ses suhtes nüüd

on muutunud ja et töösturid suhtuvad asjasse teadlikumalt.

Maal asuvate tööstushoonete kinnisvara-maksust.

Küsimus: Kas tuleb maksa kinnisvaramaksu maal asuvate tööstushoonete pealt ka siis, kui neis hooneis tööstuse tegevus on täiesti lõpunud, kuid masinad ja seadised on hooneist välja viimata?

Vastus: (Riigikohtu adm. t. nr. 418 II — 1929. a.). Maal asuvate liikumata varanduste maksu seaduse („Riigi Teataja“ nr. 18/19 — 1929. a.) § 21 on öeldud, et nende vabrikute ja tööstuste hooned, milles tegevus on täiesti lõpunud, masinad ja seadised välja viidud ja kus seepärast töötamiseks enam mingisuguseid iseäralisi abinõusid ei leidu, vabastatakse liikumata varanduste komisjoni poolt maksust tegevuse lõpetamisele järgnevast poolest aastast peale.

Nii on selle paragraafi põhjal vabrikute ja tööstuste hoonete maksust vabastamiseks nõutavad kaks tingimust:

1) hooneis peab tegevus olema täiesti lõpunud ja 2) hooneist peavad masinad ja seadised olema välja viidud, nõnda et töötamiseks igasugused abinõud puuduvad.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Kaubandus-tööstuskoja II sektsiooni üldkoosolek.

Esmaspäeval, 24. märtsil, kell 5 p. l. pidas kaubandus-tööstuskoja suurkaubanduse sektsioon oma täiskogu koosoleku. Päevakorra tähtsamaid punkte muuseas oli abinõude otsimise küsimus kuritahtlike pankrottide vastu ja linaekspordi küsimus.

Viimasel ajal sagenenud pankrottide tõttu on kaupmeeskonnas, eriti Tartu ringkonnas, kerkinud elavalt päevakorraale küsimus, kuidas ja missuguste abinõudega teha tõkkeid sageli ärielus ettetulevale nähetele — kuritahtlikele pankrottidele ja krediidiusalduse kuritarvitustele. Kaupmeeskond on võimetu nende halbuste vastu võitlemiseks, sest praegu maksusel olevad seadused on küllaltki paindumatud ja kohtulik asja

lahendamise tee keeruline ja aegaviitev selleks, et ärielus ilmsiks tulevat korruptsiooni juba eos hävitada või kuritahtlikule ollusele panna peale kiiret ja mõjuvat karistust.

Kaubandus-tööstuskoja Tartu osakond on ka oma poolt kaalunud küsimust ja tulnud seisukohale, et maksev kohtupidamise seadus eriti just maksujõuetuse asjus ja muus äriellu puutuvais osis tuleks muuta liikuvamaks ja praeguste oludele vastavamaks, et oleks võimalik eeltõkete loomisega teatavate isikute tegevusele võtta ära võimalused pankroti tegemiseks ja et juba alates 500-kroonilisest võlasummast oleks võimalik võlategijat kuritahtliku maksujõuetuse puhul panna istuma jne. Seaduse muutmine või uue sellekohase seaduse väljatöötamine on isendast suur ülesanne. Seegipärast tuleb Kojal see algatus võtta enda peale ja seada üles vastavad põhimõtted.

Kaubandus-tööstuskoja nõunik hr. R. Berendsen arvab, et maksuraskuste juhtumid pole viimasel ajal muutunud igapäevaseiks nähteiks mitte üksnes meil, vaid ka paljudes teistes riikides. Ta kardab aga siiski, kas suudetakse selle nähtuse vastu võidelda üksi seadusandlikul teel. Praeguse raske majandusliku olukorra juures osutuksid kõige karmimadki seadused abituiks. Ta ei poolda seisukorda, mille juures juba 500-kroonilise võlasummaga isikud võiks tunnistada maksujõuetuiks; see koormaks kohtuid veelgi enam kui praegu. Ka ei näe hr. Berendsen kreditoridele sellest kuigi suurt kasu, kui säärased „väikesed mehed“ tunnistatakse maksujõuetuiks, kuna nende vangispidamise kulud läheksid kreditoridele kallimaks kui asi väärt. Ta arvab, et majandusringkondade seisukohast oleks soovitav, et kohtute asjaajamist kiirendataks ja kaubanduslikes asjus protsessi korda lihtsustataks, milleks tuleks vastavalt muuta tsiviilprotsessi seadust. Eeskätt oleks tarviline, et meie seadused võimaldaksid ärisid tarbekorral panna administratsiooni alla. See mõjuks kahtlemata terendavalt. Ses suhtes on Koja juhatus juba küsimuse võtnud üles ja Koja sündikule teinud ülesandeks esineda selles sihis vastavate ettepanekutega.

II sektsiooni täiskogu otsustas ühineda Koja Tartu osakonna seisukohaga, hr. Gutkini poolt tehtud lisandusega, et maksujõuetuse kohta käiv seadus töötataks ümber ja vastavalt ka tsiviilprotsessi seadus.

Edasi harutati linaekspordi küsimust. Lina-kaubanduses on viimasel aastail tulnud ilmsiks nähteid, et Riia linaärid saavad oma agendid Eestisse lina üles ostma ja segavad siis Eesti lina alaväärtuslike Leedu ja Poola linadega ja saavad välismaale Eesti lina ametlike nimetustega odavamalt kui need linad, mis eksportöörid saavad välisurule otsekohe Eestist. Selle all kannatab Eesti lina hea kuulsus ja selle tagajärjel on tekkinud hindade langus.

Selle pahe võiks kaotada ainult sel teel, et lina väljavedu Valga kaudu hoopis kaotatakse ja lina eksport Eestist sünniks vaid Pärnu ja Tallinna sadama kaudu. Ainult sel teel võiks Riia äride võttes kodumaa eksportööridele teha kahjutuks.

Selles küsimuses asus sektsiooni täiskogu seisukohale, et tuleb Kaubandus-tööstuskojal kutsuda kokku ülemaaline linakauplejate erinõupidamine, mille teostamise kohta esineda Kaubandus-tööstuskoja juhatuse ees vastava ettepanekuga.

Kaubandus-tööstuskoja ja Laevaomanikkude Ühingu seisukohad Genfi meretöö konventsioonide kohta.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt seisukoha avaldamiseks saadetud nelja konventsiooni kohta käivate küsimuslehtede peale on nüüd Kaubandus-tööstuskojas pikemate uurimiste ja nõupidamiste järele võetud lõplik seisukoht, millega on ühinenud ka Laevaomanikkude Ühing.

1. Merel töötaja korraldamise eelnõu kohta, kus tahetakse teada, kas pooldatakse merel 8-tunnilist tööpäeva ja 48-tunnilist töönädalat, millele tahetakse rajada sellekohane konventsioon, on võetud täielikult eitav seisukoht. Küsimust käsitletakse puht-majanduslikust seisukohast, võttes arvesse mitte üksi meresõidu iseloomu üldse, vaid ka meie kaubalaevastiku koosseisu ja tegevustingimusi, võrreldes vanemate ja jõukamate riikidega. Jõuti otsusele, et 48-tunnilise töönädala maksmapanek merel, kui tahetakse sellest ka kinni pidada, tähendaks laevades kahekordse komando vajadust, kuna võimatu on laevu püha-päeval merel panna ankrusse.

Asut. 1920
Asut. 1920.

Cognac
 Très Vieux
 Extra Très Vieux

Ciqueur
 Curaçao
 Cherry Brandy
 Crème d'Orange etc.

TALLINN
PIKK 17
TEL
6-02

Kaheksatunnilise päeva ja 56-t. nädala või merekeeles kolme-vahi-süsteemi sisseseadmine praegu vähemais laevus tarvitusel oleva kahe-vahi asemele tähendaks meie laevastikule palkade arvel umb. 1½ milj. krooni lisakulusid ja umb. 1 milj. krooni ühekordseid kulusid eluruumide ümberehitamise alal.

Kuna säärane konventsioon võiks sobida vaid mõnel üksikul erandlikul juhul, käies vastu üldisele korrale ja igasugusele majanduslikule kalkulationsioonile, eriti aga ähvardades rijke, kus laevastiku keskmine tonnaaz on väike ja laeva tüübid vananenud, tullakse täiesti kindlale otsusele, et vastus säärase küsimuse peale võib olla ainult eitav, kui võtta küsimust puht-riiklikust seisukohast. Huvitav on seejuures märkida, et näiteks Norras on välja kalkuleeritud, et säärase konventsiooni vastuvõtmine tooks Norra kaubalaevastikule esimesel aastal lisakulusid Eesti rahas tervelt 43 miljardit senti. (Norra kaubalaevastik on 3,3 milj. br.-reg. tn).

2. Laevaomaniku individuaalvastutuse suhtes haige meremehe vastu, samuti ka haiguskindlustuse suhtes võetakse seisukoht, et mõlemad küsimused on üksikute rahvaste ja riikide juures niivõrra lahkuminevad, et neid oleks raske ühtlustada rahvusvahelise konventsioonina. Seetõttu asutakse konventsiooni suhtes täiesti eita-vale seisukohale, pooldades rekomandatsiooni, kus aga küsimust peaks käsitledama täitsa üldisel kujul, jättes detailid iga rahva sisemiseks asjaks vastavalt oludele ja tingimustele. Individuaalvastutuse suhtes soovitatakse piirduda meremeeste seaduses ettenähtud ulatusega.

3. Laevajuhtkonna kutseõiguslike minimaal-nõudmistele kohta võetakse seisukoht, et säärane küsimus, kui puhttehniline, ei tohiks kuuluda töökonverentsi kompetentsi, vaid peaks jääma vastavate erikonverentside asjaks, kus on arutusel meresõidu küsimused ja mis koostuvadki vaid riikidest, kellele meresõit on tähtis, nagu läinud kevadel „Safety of life“ konverents Londonis ja t. Teisest küljest arvatakse, et on täiesti võimatu minimaalkompetentsi küsimust, eriti seesugustes detailides, nagu küsimusleht ette näeb, rahvusvahelise konventsioonina fikseerida, kuna isegi meie väikeses riigis vastavaid seadusi peaaegu igal aastal tuleb muuta.

Äärmisel juhul pooldatakse vaid kõige üldisemat rekomandatsiooni, mis määraks vaid põhimõtte, jättes kõik detailid iga rahva sisemiseks asjaks, vastavalt oludele ja tingimustele.

4. „Meremeeste heakorra eest hoolitsemise sadamas“. Selle rekomandatsiooni põhimõtet pooldatakse üldiselt, kuigi ka siin soovitatakse

mitte minna detailidesse, nagu küsimusleht ette näeb. Ka selle küsimuse sidumist konventsioonina ei pooldata. Samuti soovitatakse anda vastav tähtsus sellekohastele era- ja kristl. organisatsioonidele, mis teatavasti paljudes sadamates edu-ga töötavad.

Kaubandus-tööstuskoja juures asuva „Sadamate ja merikaubanduse komisjoni“ liikmete koosseis.

Teatavasti moodustati Kaubandus-tööstuskoja juures sadamate ja merikaubanduse komisjon, kelle kompetentsi kuulub harutada küsimusi, mis puudutavad sadamate tehnilist ja kaubanduslikku korraldust, sadamate kaubanduslikke kombeid, tariife ja merisõidusse ja sadamaisse puutuvaid seadusi, määrusi ja konventsioone. Nüüd on Kojas juhatuse poolt moodustatud ja kinnitatud selle komisjoni koosseis järgmiselt: hrad G. Janson, Aug. Trankmann, Aleks. Puhk, O. Treilmann, Al. Schipai, A. Patrick, Jaan Klaar ja kapt. K. Küll.

Komisjoni põhilause kohaselt valitakse sellesse komisjoni igal aastal uus koosseis, kes peab koosolekuid tarviduse järgi.

Ärideregister märtsikuu esimesel poolel.

Registreeritud firmad:

1. Anton Agus, Tartu, saapakauplus.
2. Hirsch Beltschikoff, Tartu, rohu-, värvi- ja lõhnaõlidekauplus.
3. Liisa Eerik, Pärnu, toiduainetekauplus.
4. Iraida Eriks, kompvekitööstus Alfa, Tartu.
5. Marie Hansar — Karastavate jookide tööstus „Sampo“, Tallinn, prokurist Ernst Hansar.
6. Helene Heiberg „Kungla“, Tallinn, meeste ja naiste valmisriieteäri.
7. Heinrich Juksaar, Tallinn, toiduainetekauplus.
8. Leonhard Kahl — Graafiline kunstiasutis, Tallinn.
9. Heinrich Kalamees — Saapatööstus „Kiirkäik“, Tallinn (osakond Nõmmel), prokurist Rudolf Kalamees.
10. August Elmar Keedus, Tartu, toiduainetekauplus.
11. Juuli Kompe, Tallinn, liha- ja konservikauplus; prokurist Nikolai Kompe.
12. Daniel Konsap, Tartu, toiduainetekauplus.
13. Oskar Kõobe — Agentuur „Central-Film“, Tallinn, filmide esindus.

14. Helene Laks, Tartu, saapakaupluse.
15. Elmar Liblik, Saadjärve v., koloniaalkaupluse.
16. V. Lindström ja R. Krikk — Põllutöomasinat ehitustöökoda „Viku“, Tallinn; täisühing, täisosanikud Villiam Lindström ja Richard Krikk; osakapital Kr. 2.000.—.
17. Abram Matzkin — Inglise valmisriieteäri, Pärnu.
18. Oskar Mikk „Edu“, Viljandi, ajakirjandusekuulutustekontor, segakaubad.
19. Eligia Nottbeck, „Valveinstituut Argus“, Tallinn; prokurist Gustav Franz Vallner.
20. Sale Oja, Sootaga v., piimatööstus.
21. Alma Paurson, Tartu, kübara- ja naiste valmisriiete äri.
22. Elviine Piirat, Tallinn, toiduainetekauplus.
23. Johannes Roose, Esna v., pagariäri.
24. Edmund Rosenstein, Tartu, toiduainetekauplus.
25. Hilda Rossmann, Tiiri, toiduainetekauplus.
26. Mihkel Sinka, Tori v., elusloomade ülesostmine.
27. Hendrik Tallmeister, Tallinn, tööstustarvete- ja määrideõlikauplus.
28. Villem Teinmann, Tallinn, juukselõikusäri.
29. Karl Uibo, Tartu, pagariäri ja -tööstus.

Registreeritud muudatused:

1. Jüri Armei, Pärnu, avas vorstitööstuse (varem oli lihakauplus).
2. Tapeedi- ja värvikauplus Gustav Israel, Tallinn, äripidaja Gustav Israel surnud, äri peab sama firma all edasi tema abikaasa Elfriede Israel.
3. J. Kahn ja Co. — Paberrossikestadetehas „Vulkan“, Pärnu, muudetud firma nimetus

- järgmiselt: Paberrossikestadetehas „Linda“ J. Kahn, V. Krakusen ja M. Bernstein.
4. August Kalmet, Tallinn, andis üle oma raamatuköitmistöökoda Mihkel Jobson'ile ühes õigusega tarvitada firmat A. Kalmet; prokurist August Kalmet.
5. O. Lillo — Büroo „Ole“, Tallinn, firma nimetus muudetud järgmiselt: „Reklaamkirjastus- ja detektiivbüroo „Ole“, O. Lillo.
6. Pudu- ja rätsepatarvete kauplus G. Orloff, Tallinn, äripidaja Eduard Kepp — äri antud üle 14. III 30. Gretchen Orloff'ile.
7. Peeter Potsepp, Tartu, andis oma Tartu Narva tän. 29 asunud pagariäri üle Karl Uibo'le.
8. Juuli Rassa, Tartu, klaveritööstus; lahkunud prokurist Johannes Pöörmann.
9. „Alex. Schmidt“, Tallinn, päranduse jagamise lepingu põhjal välja astunud firmast Irmgard Kirschmann (jäävad Hans Schmidt ja Lisbeth Andereya).
10. Simon Schwarz, Tallinn, riidekauplus; suurima läbi lahkunud äripidaja Simon Schwarz'i asemel peab äri Rebeka Schwarz.
11. Anton Vilberg, põllutööriistade- ja masinatekauplus, peakontor toodud üle Rakverest Tallinna.
12. Aleksander Väly, Tallinn, lihakauplus, üle läinud tema abikaasale Vilhelmine Väly'le ühes firma tarvitamise õigusega.
13. Friedrich Vösoberg avanud Rääpina vallas I järgu restoraani.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Sofa A s i s o v, Tallinn, pitsikauplus.
2. Falk Beltschikov, Tartu, rohu-, värvi- ja lõhnaõlidekauplus.

KANDKE KODUMAA RIIET

KODUMAA RIIETUS- JA JALANÕUDE NÄITUS JA NÄDAL

TARVITAGE KODUMAA KAUPA

TALLINNAS 6-13 APRILLINI 1930A.

3. Alide Ehrenbusch, Tartu, toiduainetekauplus.
4. Robert Friedemann, Käru v., võõraste-maja.
5. Aleksander Hirt, Saadjärve v., koloniaal-kauplus.
6. Martin Jürgens — Palmse erapiimatalitus, Palmse v.
7. Märt Kalamees — saapatööstus „Kiirkäik“, Tallinn.
8. Joh. Katlasepp — kivitrukikoda, Tallinn.
9. Jaan Klaarmann, Tartu, koloniaal-kauplus.
10. O. Komarov — kompvokitööstus „Alfa“, Tartu.
11. Peeter Kosilane, Tallinn, toiduainetekauplus.
12. Johan Kuusik, Tartu, toiduainetekauplus.
13. August Laks, Tartu, saapakaupluse.
14. Jaan Liigus, Tallinn, toiduainetekauplus.
15. Liisa Mander, Tallinn, toiduainetekauplus.
16. Hessel Matzkin, Pärnu, mütsi- ja pesukauplus.
17. Gustav Mänd, Tapa, tislertööstus.
18. Hermann Emil Nottbeck — Valveinstituut „Argus“, Tallinn.
19. Anna Osoliin, Tartu, toiduainetekauplus.
20. Liisa Rassa, Tallinn, veoäri.
21. Gustav Treier — mineraalvete- ja limonaditehas, Tallinn, äripidaja Vilhelmine Hansar.
22. Reinhold Ülenorm, Kärgula v., vesiveski, villatööstus, värvikoda, laualõikus.
23. Pinches Zysman, Tartu, kalade ülesostmine.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Riietuse ja jalanõude näitus

Tallinnas 6.—13. aprillini 1930.

Riided ja jalanõud omavad inimeste, eriti meie, põhjamaalaste, elus tähtsa ülesande, kaitses meid külma ja tujuka ilmastiku eest, olles seejuures teataval määral ka meie rahvusliku kultuuri ja maitse väljendajaks.

Ühtlasi nõuab riiete ja jalanõude soetamine meie teenistusest ja ülalpidamise kuludest tunduva osa, eriti teeb see muret perekonnaisadele, kel on toita ja katta rohkearvuline pere. On loomulik, et säärasel olukorras lalematel rahvahulkadel ärkab elav huvi riiete ja jalanõude küsimuse vastu.

Kuna riiete ja jalanõude muretsemine kogu meie rahvalt nõuab ümmarguselt 10 miljardit senti aastas, siis on see küsimus meile küllaltki tähtis ka riigi- ja rahvamajanduslikult. On selge, et siin tuleb rakendada tööle kõik meie jõud, et võimalikult rahuldada seda suurt nõudmist kodumaa saadustega ning ära hoida kalli valuuta valgumist välismaale.

Küsimuse tähtsust silmas pidades ongi A.-S. „Näitus“ korraldanud riietuse ja jalanõude näituse, mis tahab kodanikele selgitada ja anda ülevaate sellest, mis meil kodumaal riietuse ja jalanõude alal produtseeritakse. Nii esineb näitusel väljapanekuid kodumaa tekstiil-, valmisriiete, nahasaaduste ja -tööde alal, andes kogupildi, kui kaugele oleme arenenud kodumaa saadustest riiete ja jalanõude valmistamises.

Näitus korraldatakse Börsisaalis.

Rändkaupmeeste rohkus Tallinnas.

Kaubandus-tööstuskojale tuleb sageli kaebusi selle kohta, et meil eriti viimasel ajal väga rohkesti on tekkinud igasuguseid agente ja rändkaupmehi, kes linna elanikele enam sugugi asu ei anna. Teatavasti on selliste rändkaupmeeste hulgas suur osa neid, kes neile omase kaubitsemise viisi tõttu võrdlemisi kergesti ärimaksumaksimist võivad mööda hiilida, kuigi seadus neilt nõuab V järgu äritunnistuse lunastamist. Asjaolu, et on raske kontrollida, kuivõrra need liikuvad kandekauplused oma kohustusi riigi vastu on täitnud, ongi põhjuseks, miks selliseid „äri-mehi“ nii rohkesti sigineb.

Näib olevat vähe lootusi selleks, et tarvita-jad, kellele niisugused rändkaupmehed oma kaupu müüvad, hakkaksid neilt nõudma äritunnistuste ettenäitamist ja seega fiskuse huvides teostaksid teatud kontrolli. Seepärast on Kaubandus-tööstuskoda pöörnud palvega Tallinna-Harju prefekti poole, et viimane teeks tarvilised korraldused selliste rändkaupmeeste tegevuse kontrollimiseks.

Piirivalve konfiskeerib äridest kodumaa tööstussaadusi.

Teatavasti on piirivalvel ja tolliametnikel õigus konfiskeerida äridest salakaubana sissetoodud välismaa kaupu. Nüüd on aga viimasel ajal, nagu meile äri-ringkonnist kirjutatakse, mitmel puhul provintsi äridest ametivõimude poolt konfiskeeritud välismaa salakauba pähe ka kodumaa

tööstussaadusi, nagu tresspaelu (Rauaniidi ja Scheeri tööstussaadused), ripspaelu (Rauaniit), taskurätikuid (Sch. Byteljevi produktsioon), ülikonna voodririiet (Kreenbalt), siidrätikuid (Tekla valmistus), sweatereid (O. Kilgas) jne. jne.

Kaubandus-tööstuskoda on omapoolt esinenud tollidirektori ees palvega, et sellised juhtumid võetaks lähemale selgitamisele, ja et selgumisel, et siin on tegemist kodumaa kauba konfiskeerimisega, tulevikus võetaks tarvitusele abinõud selliste nähtuste ärahoidmiseks.

XII rahvusvaheline majanduskursus Kopenhaagenis 1930.

Eelmises „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ nr. tööme üldisi teateid rahvusvahelise majanduskursuse kohta, mis korraldatakse tänava Kopenhaagenis. Nüüd on kursuste korraldaja „La Société Internationale pour l'Enseignement Commercial“ saatnud laiali paar brošüüri Daani vaatamisväärsete kohtade piltidega ja lühikese ülevaatega Daani majandusest, lisades juure üksikasjalise nimestiku 4.—16. augustini peetavil kursusel ettekantavaist referaatidest ja loenguist.

Kutsed saata noori äritegelasi neist kursust osa võtma on saadetud laiali paljudele meie tähtsamale asutisile ja majandusorganisatsioonidele.

Loenguid peetakse kas saksa, inglise või prantsuse keeles. Kursustest osavõtu maks ühes väljasõitude kuludega tehastesse ja mujale on 50.000 Dkr., milline summa tuleb tasuda ühes teate saatmisega osavõtu kohta. Osavõtjate arv on piiratud 200 inimesega. Ülesandmisi võetakse vastu kuni 1. juulini 1930. Ülesandmised ja järelepärimised adresseeritagu: Comité d'Organisation du Cours International d'Expansion Commerciale, 44, Fiolstraede, Copenhague, K. —

Soome :

Soome kartuliturult. Kuna käesoleval talvel jääolud Helsingi sadamas osutusid kergeiks, on kogu aeg Eestist toodud kartuleid väikestel mootorlaevadel. Nii toodi neid jaanuarist 299 tonni, veebruaris 201 tonni. Peale 1. jaanuarist s. a. maksmata hakanud tollimäärade tehakse nüüd Soomes takistusi välismaa kartuli müügile ka administratiivsete korralduste abil. Kaitseminister on teinud korralduse, et kaitsevæele võib osta ainult kodumaa kartuleid. Lepinguise, mis intendantuur hankijatega sõlmib, võetakse nüüd punkt, et kui hankija peaks Soome kartuli nime all kaitsevæele müüma välismaa

kartuleid, siis trahvitakse teda 50% võrra hankimise lepingu kogusummast. Lisaks kõigele on aga põllumeeste ajaleht „Maaseudun Tulevaisuus“ alanud kihutustööd Eesti kartuli vastu, viimase väärtuse kohta põhjendamata teateid laiali laotades. 11. III ilmus nimetatud lehes sõnum, et veebruari keskpaigas tulnud Tallinnast Helsingi sadamasse üks laev Eesti kartulitega. Taimekaitse kontroll-ametnikud olevat kohe pärast laeva saabumist kartuli tunnistanud sisseveoks kõlbmatuks. 5. III olevat need kartulid siiski välja lossitud ja müüdnud ühele kaitsevæe osale. Selle teate trükkisid ära 12. III paljud teised lehed. 13. III tõi „Maaseudun Tulevaisuus“ väikese öienduse, et on juhtunud trükiviga eelmises numbris. Eesti kartulid olevat taimekaitse kontrolli poolt tunnistanud „kõlblikuks“, mitte kõlbmatuiks sisseveoks. Dementi peale vaatamata ilmus lehe samas numbris pikem artikkel, milles nimetatud partii Eesti kartulite kaitsevæele müümise pärast nõutakse hankija vastutusele võtmist kaitseministri vastava määruse rikkumise pärast. „See, et välismaa kartulid võib-olla olid kvaliteediti paremad kodumaa omadest,“ ei vabandavat käesoleval puhul sugugi hankija teguviisi. Edasi kõneldatakse, et Eestist viimasel ajal on Soome toodud väga mitmesuguseid kartuleid, mis suure vaevaga taimekaitse kontrollist läbi pääsid. Eesti kartulite kvaliteedi langemist seletatakse järgmiselt: Eesti on alanud kartuli ekspordi Ameerikasse, sinna kõlbavat vaid esimest sorti kartul, seepärast võib arvata, et Soome saab nüüd Eestist veel sääraseid kartuleid, mis ei seisa endise kvaliteedi kõrgusel.

Saksamaa :

Saksa-Poola rukkikokkulepe.

Berliinis on loodud commission mixte, kelle kätte on koondatud kogu rukkiekспорт põhjamaadesse. Saksamaa poolt võtab osa sellest komisjonist n. n. Getreide-Industrie & Kommission A. G., Poola poolt — Poola väljaveo sündikaat.

Segakomisjoni kontrolli alla käib ainult rukki väljavedu sadamate kaudu, kauplemine üle teiste piiride on mõlemale poolele jäetud vabaks. Kokkuleppe siht on põhjaturgudel vastastikuse konkureerimisega rukki hindu mitte veel madalamaks suruda kui nad juba selletagi on. Võistlejana Vene ja Ameerika rukkihindadega ei kavatseta välja astuda, seda enam, et arvatakse, et Vene rukki pakkumiste madalamad hinnad on tingitud Vene enda rukkivajadusest. Rukki pakumistega surub Vene alla turuhinnad ja kasu-

tab seda ise suuremate rukkitagavarade ostmiseks. Segakomisjon on kohustatud müüjadel pidama kinni proportsioonist: Saksa — 3, Poola — 2.

Poola kui ka Saksamaa maksavad edasi preemiad oma rukki eksportööridele, Poola — rahaministeeriumi eelarve summadest, Saksa — „Einfuhrschein'iga“, mis praegusel ajal teeb välja 6 marka dz. pealt. Kui segakomisjoni poolt 14 päeva jooksul pole müüdnud 30.000 t., võivad Saksa kui ka Poola eksportöörid vabalt müüa 10%-se hinnaalandusega. Kokkulepe on maksev 30. juunini (mitte juulini, nagu lehtedes refereeriti ja mis vastab Saksa esialgsele nõudmisele).

Kokkuleppele ei panda siin palju lootusi, sest suurem osa riikidest on juba täiendanud oma rukkitagavarasid ja Saksa ei looda pessimistliku arvestamise juures müüa segakomisjoni kaudu üle 180.000 t. Tehniline aparaat, mille kaudu rukkimüügid korraldatakse, on Preisimaa ametlik viljamüügi kontsern — „Scheuerkonzern“.

Rootsi:

Rootsi või hinna järsk langemine.

Riigi piimaasjanduse konsulent Carlberg annab praegu õige, kuid väga kurva pildi Rootsi võiekspordist, mis hoiatava teatena väärrib ka meie tähelepanu.

1929. aastal tõusis või koguväljavedu 25 milj. klg. peale, misjuures Manchesteris noteeriti Rootsi võid keskmiselt 12 ööri klg. pealt madalamalt kui Daani võid, nagu see viimasel 5 aastal kaunis kestvalt sündis. Käesoleva aasta jaanuaris tõusis võitoodang võrreldes eelmise aasta sama kuuga 30% võrra ja esialgseil andmeil on tõenäoline, et veebr. toodang 40—50% võrra endiste aastate sama kuu ületab. Täheleb — teravilja madal hind on juhtinud põllumehe animaalise produktsiooni suurendamisele. Kuid nüüd tuleb kurbloolus: läinud jaanuaris-vebruaris noteeriti Manchesteris Rootsi võid kuni 38½ ööri

võrra madalamalt kui Daani võid. Nimetatud langus tõi kaasa piimahinna alanemise kuni 1½ ööri liitri pealt ja arvestades, et Rootsi üldine piimatoodang on 1600 miljonit liitrit, annab see aastas kahju ümmarguselt 24 milj. krooni.

Kuna kirjeldatud nähtust ei saa seletada turu nappusega, sest Vene võiekspordi kokkuvarisemine tõi Saksa ja Inglise turule teatava laheduse, pealegi püsib Daani või hind peaaegu endisel pinnal, tuleb otsida põhjusi mujalt. Kuna Rootsi või headus pole langenud, jääb üle otsida selle katastrofaalse hinnalanguse põhjusi eksportööride juurest. Paistab kindel olevat, et eksportöörid (enamasti Inglise suurfirmad) Rootsi või on teinud spekulatsiooni-objektiks, lastes või ladudes seista ja seega meelega ta headust resp. hinda vähendada. Kellel sellest on kasu, on raske ütelda; kahju kannab aga Rootsi produtsent.

Daani on oma asjas kindlasti agaram. Daani varustab oma eksportvõi daatumini templiga ja sihilik laoshoid on seega märksa raskendatud.

Kuna meie võiekспорт tõusvat joont näitab, tuleb valvel olla, et ka meile hindade suhtes Rootsi kombel ei hakata liiga tegema.

Inglismaa:

Inglismaal tõuseb töötute arv.

24. veebruaril k. a. oli Inglismaal 1.539.300 töötat töolist; seega 15.359 töötut rohkem kui eelmisel nädalal ja 147.439 inimest enam kui eelmisel aastal samal ajal. Peamiselt on töötute arv kasvanud tekstiiltööstuse tööliste arvel, sest et nimetatud tööstuse seisukord järjest halveneb.

Hispaania:

Hispaanias on 11 puuvillaketramisvabrikut ühinenud moodustades o.-ü. „Union Industrial Algodoner“ põhikapitaliga 4.000.000 pesetat (meie rahas umbes 2.052.000 krooni).

Ar.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Tollikomitee otsustas tunnustada:

I. A. Sisseveotariifis.

Villases t vildist jalanõud nahast tallaga ja karvnahast ilustusega t. t. § 57 p. 1 vastava tähe alla kuuluvaks kui jalanõud

eraldi nimetamata (T.-k. otsus nr. 3507 — 14. II 30. a.).

Kloseti veereservuaari hoova vasest kett ühes portselanist käepidemega t. t. § 149 p. 2 alla kuuluvaks kui vasest teosed eraldi nimetamata, lihtsad, s. o. keti järele tollitavaks (T.-k. otsus nr. 3512 — 14. II 30. a.).

Papist viiulivutlaar puuraa-

mil, nahast käepidemega t. t. § 177 p. 6 alla kuuluvaks kui kartonaažtöö — mitte kohver (T.-k. otsus nr. 3509 — 14. II 30. a.).

Lapse kalaliidist lutt, mis koostub kahest rõngast ja suhupistetavast osast, t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks kui pudukaup lihtne, kalaliidist, mille kohta lepingutariifis soodustus on ette nähtud (T.-k. otsus nr. 3502 — 14. II 30. a.).

Piimaklaasist kandilised lambikuplid pealejoonistatud auto „Chevrolet“ erimärgiga või tähe „E“-ga t. t. § 77 p. 4-a alla kuuluvaks, kui piimaklaasist teosed lihvimata t. s. § 216 kohaselt (T.-k. otsus nr. 3553 — 7. III 30. a.).

Jalanõude sees kantav puu-

villase kangaga kaetud kummist jalaalune; keskkohalt paksem, määratud jalavigade juures tarvitamiseks, t. t. § 88 p. 1-b alla kuuluvaks kui pehmest kummist teos kiulise materjali lisandusega (T.-k. otsus nr. 3550 — 7. III 30. a.).

Hiirelõks, mis koostub puust alusest ja traadist mehanismist hiire tapmiseks, t. t. § 156 p. 1-a alla kuuluvaks kui raudtraadist teos, lihtne, eraldi nimetamata (T.-k. otsus nr. 3516 — 21. II 30. a.).

Rotaatori vahapaber (24 lehte), pakitud erilisse vahapaberisse ja pakk erikarpi, t. t. § 177 p. 3 alla kuuluvaks kui paberist teosed ühes karpidega (t. s. § 200 p. b), (T.-k. otsus nr. 3561 — 7. III 30. a.).

Turgude ülevaade.

Toiduainete turg.

London.		Hamburg.	
27. III. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.		27. III. Nisu.	
Northern Manitoba	£ 42/1 ¹ / ₂	Sisemaa, tonni eest Rmk.	262—264
Hard Winter	” 38/3	Manitoba, cif 100 kg. eest term. fl.	11.50
Rosario Santa	” 37/3	Western II, cif 100 kg. eest loco. ”	—
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		Hard Winter II, 100 kg. eest termiin	” 10.90
Manitoba	” 31/—	Ameerika jahu, 100 kg. eest termiin	\$ 6 ¹ / ₄ —7 ¹ / ₄
Austraalia	” 28/—	Rukis.	
Kansas	” 31/9	Sisemaa, tonni eest loco Rmk.	158—160
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela.	” 23/4 ¹ / ₂	Kaerad.	
California, kaal — 424 Ingl. naela	” 33/—	Sisemaa, tonni eest	” 154—156
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		25. III. Odrad, suve	
La Plata	13/—	Sisemaa, tonni eest	” 154—174
Canada Nr 2	—	Odrad, talve	
Donau	—	Sisemaa, tonni eest	” 135—140
22. III. Linad, cif.		23. III. Suhkur.	
Riga Livonian	” 58.—	Hollandi, laadimisel	£ —
Pärnu H. D.	” 54.—	C. S. R. — do —	” 9/4 ¹ / ₂
Slanetz U/A Medium	” 61.—	Java, valge	” 10/10 ¹ / ₂
Bacon, kaal 112 Ingl. n.		Poola, laadimisel	” 8/6
Iiri	sh. 117.—138.—	Riis, Burmah II, 50 kg. eest	” 12/10 ¹ / ₂
Daani	” 107.—112.—	Rasv.	
Kanada	” 108.——106.—	American Purelard eest	\$ 26 ¹ / ₄
Hollandi	” 97.—106.—	Steamlard	” 25 ¹ / ₄
Munad, kaal — 120 Ingl. naela		Või, hinnad on kaupade nimekirjas.	
Inglise	” 13.0—14.6—	Sisemaa või I sort Rmk.	—
Daani	” 11.0—13.0—	” ” II ”	—
Või, hinnad on kaupade nimekirjas		” ” III ”	—
Austraalia	— —	Eesti	—
Uus-Merimaa	— —	Läti punane	—
Daani	— —	” must	—
Läti	— —	Uus Merimaa	—
” soolatud	— —	Siberi	—
Eesti	— —		
” soolatud	— —		

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	15. III	17. III	18. III	19. III	20. III	21. III	22. III	24. III	25. III	26. III	27. III
Frank . . .	124.26	124.28	124.29	124.30	124.32	124.32	124.26	124.24	124.26	124.28	124.27
Dollar . . .	4.8615	4.8612	4.8612	4.8623	4.8632	4.8666	4.8663	4.8679	4.8698	4.8693	4.8651
Rootsi kroon	18.11	18.11 ^{7/8}	18.1050	18.101	18.10	18.10 ^{1/4}	18.10 ^{1/4}	18.10 ^{1/8}	18.10	18.10	18.09 ^{7/8}
Daani kroon	18.16 ^{5/8}	18.16 ^{5/8}	18.16 ^{3/4}	18.1658	18.16 ^{4/8}	18.16 ^{1/8}	18.16 ^{1/4}	18.16	18.16	18.16 ^{1/4}	18.16 ^{1/4}
Norra kroon	18.17	18.17 ^{1/8}	18.17	18.17 ^{1/8}	18.17	18.17	18.17 ^{1/8}	18.17	18.17	18.17	18.16 ^{7/8}
Saksa mark	20.38 ^{5/8}	20.38 ^{5/8}	20.38 ^{7/8}	20.38 ^{5/8}	20.38 ^{1/4}	20.38 ^{7/8}	20.388	20.39 ^{1/8}	20.388	20.38 ^{5/8}	20.38
Soome mark	193.20	193.25	193.25	193.25	193.20	193.25	193.37	193.35	193.25	193.40	193.35
Floriin . . .	12.1256	12.1262	12.1250	12.1256	12.1250	12.1293	12.1293	12.1293	12.12 ^{1/2}	12.1253	12.1253
Liira . . .	92.84	92.84	92.87	92.87	92.88	92.93	92.93	92.94	92.97	92.92 ^{1/8}	92.80
Helveetsia fr.	25.118	25.12 ^{1/8}	25. 2 ^{5/8}	25.12 ^{3/4}	25.12 ^{3/8}	25.118	25.118	25.12 ^{3/4}	25.14	25.13 ^{5/8}	25.13 ^{1/4}
Čehhosl. kr..	164.09	164.09	164.09	164.09	164.09	164.09	164.15	164.18	164.18	164.25	164.25
Belgia frank	34.89 ^{1/8}	34.88 ^{3/8}	34.88 ^{5/8}	34.88 ^{7/8}	34.888	34.888	34.89	34.88 ^{3/4}	34.88 ^{1/8}	34.88 ^{1/8}	34.87 ^{7/8}
Sillingid . .	34.52	34.52	34.52	34.52	34.50	34.50	34.53	34.53	34.53	34.53	34.55
Pengo . . .	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78
Latt . . .	25.22	25.22	25.22	25.25	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.23
Litt . . .	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75
Červ. . . .	9.44	9.44	9.44	9.44	9.45	9.45	9.45	9.45	9.45	9.45	9.46
Eesti kroon .	18.21	18.20	18.21	18.21	18.23	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22
Höbe p/unts	19 ^{1/4}	19 ^{1/4}	19 ^{3/16}	19 ^{3/8}	20.—	19 ^{15/16}	19 ^{7/8}	19 ^{3/4}	19 ^{1/2}	19 ^{7/16}	19 ^{5/8}
Plaet. p/unts										165	
Kuld p/u. .											

	B E R L I N										
	15. III	17. III	18. III	19. III	20. III	21. III	22. III	24. III	25. III	26. III	27. III
Naelsterling .	20.382	20.382	20.383	20.38	20.382	20.38	20.385	20.347	20.384	20.386	20.378
Frank . . .	16.395	16.40	16.405	16.40	16.395	16.395	16.405	16.41	16.415	16.40	16.40
Dollar . . .	4.1925	4.1925	4.1935	4.1925	4.1915	4.190	4.190	4.1895	4.188	4.187	4.188
Rootsi kroon	112.55	112.53	112.57	112.57	112.57	112.57	112.57	112.60	112.62	112.62	112.60
Daani kroon	112.23	112.23	112.23	112.22	112.22	112.21	112.26	112.28	112.24	112.24	112.22
Norra kroon	112.15	112.16	112.16	112.16	112.16	112.16	112.18	112.20	112.20	112.19	112.15
Soome mark	10.546	10.552	10.552	10.543	10.547	10.548	10.547	10.544	10.543	10.535	10.535
Floriin . . .	168.06	168.10	168.07	168.11	168.11	168.03	168.05	168.08	168.09	168.16	168.10
Liira . . .	21.935	21.95	21.95	21.945	21.935	21.935	21.94	21.94	21.93	21.925	21.96
Helveetsia fr.	81.16	81.17	81.14	81.125	81.—	81.11	81.15	80.115	81.05	81.10	81.075
Čehhosl. kr..											
Belgia frank	58.415	58.42	58.435	58.425	58.405	58.405	58.415	58.43	58.44	58.435	58.43

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

	Kroonid.		Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise	100 kg. 44.00 - 46.00	„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvillase kotiga.	
„ sõre, Ameerika ja Inglise	„ 44.00—46.00	Püülijahu:	
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski		Rukkipüü patent (à 50 kg.)	23.50
Jahu: rukki	„ 11.20—12.10	„ harilik	—
rukkipüü	„ 19.00—20.00	„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	42.50
nisu, pehme —		„Kalev“	40.00
sõre	„ 34.00—45.50	„Taara“	39.00
		„Kungla“	35.50
		„Sampo“	33.50

	Kroonid		Kroonid.
Manna	46.00	Kivisüsi, auru, Yorkshire,	
Granular	42.00	2 korda pestud 1000 kg.	29.00—29.50
" poolsõre	47.50	" " Newcastle	28.00—28.50
" sõre	45.00	sepa	30.00—30.50
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.	Koks, kütte	44.00—45.00
Jahu, rukki	11.25—11.85	Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik	35.00—40.00
" " püül	18.00—18.60	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	6.10
" nisu, pehme — sõre	33.70—45.70	" I " B	5.50
Rukis, Eesti	10.00—10.50	" II " B	4.90
" Saksamaa	9.75	" III "	2.75
" Poola	9.75	" fenolaat, netto 100 kg.	9.50
Kaerad, toidu, Eesti	10.00	" gudrong, brutto	12.25
" " Saksamaa	9.50—10.—	" pigi	11.25
" " Vene	8.50—9.—	" tooresõli, netto	9.25
Odrad, õlle	14.95	" mootornafta	10.—
" toidu	14.00—14.30	Kütteturvas (Riigi turbatööst.) 1000 kg.	12.85
" Eesti	—	Raud, sordi 100kg.	14.60—14.85
Herned, rohelistes	29.——32.—	" vits	18.00—30.00
" l'eluškin, külvi	19.—	" plekk	20.00—28.50
Vikid	19.—	" plekk, tsingitud	33.60—37.00
Ristikhein, punane, Siberi, külvi	140.00—200.00	" talad	14.00
Riis, Burma II	36.00—36.50	Teras, inglise	75.00—100.00
Kartulid, eksport	4.——5.—	" Saksa	75.00—150.00
" piirituse	3.20—3.60	" vedru	27.50—30.50
Kartulitärklis „Superieur“	33.—	" tööriistade	73.25—85.40
Siirup, kartuli, 42%	40.—	" talla, ree	17.50—19.00
Glükoos	38.—	Inglitina	475.—
Või, eksport, I sort 1 kg.	2.15—2.20	Seatina	58.00—60.00
Margariin, välismaa	1.17—1.22	Vaskplekk, punane	230.00—240.00
" kodumaa	1.09—1.15	" valge	200.00—220.00
Kaseiin, Eesti 100 kg.	70.——75.—	Tsinkplekk	90.00—95.00
Juust „Schweitsi“, kodumaa 1 kg.	1.70—1.80	Masinaõli,	27.00—28.00
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.)	23.40	" Poola	24.40—26.80
Kakao, Hollandi 1 kg.	1.30—1.75	" Ameerika	29.00—31.50
" inglise	1.25—1.45	Mootorõli	35.40—42.70
Kohv, Rio, Santos	2.30—2.50	" Poola	33.50—39.60
" Kesk-Ameerika sordid	3.10—4.60	Autoõli, Ameerika	39.65—103.70
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	5.20—5.65	" Poola	45.75—61.00
" " Orange Pekoe, Java	4.00—5.00	Linaseemneõli	93.00—98.00
" " Moning, Hiina	4.10—4.70	Värnits	95.00—100.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam. 100 kg.	—	Tsilindriõli, Ameerika	34.00—35.00
" " " C.-Slov.	30.50	" Vene 280 ^o	33.00
" " " Poola	29.50	" " 320 ^o	65.00—70.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	—	" Ameerika 280 ^o	31.50—36.60
jaam Irboska ja Narva	3.40	" " 320 ^o	44.00—54.90
" " Saksa	3.40	Nafta, Vene	12.00—13.00
Heeringad, Yarmouth, Matties tünn	—	" Ameerika	12.00—13.00
" Schoti Matties	40.00—48.00	" Poola	12.20
Heeringad, Schoti Matfulls tünn	42.00—50.00	Petrooleum, Vene, sisternid ja	—
" Islandi	23.00—25.00	vaadid	20.00—21.15
Liha, sea, I sort 1 kg.	1.08—1.13	" Am., sistern. ja vaadid	20.00—21.15
Liha, looma, I sort 1 kg.	0.50—0.70	Bensiin, Vene	41.40
Õlikoogid, linaseemne 100 kg.	15.50	" " II sort	38.65
" päevalille	16.30	Bensiin, Ameerika	41.40
" suhkrupeedi	5.00	Eesti traktorbensiin	16.20—17.00
" kookos	15.50	Pesusooda, kodumaa	9.50—10.00
Jahu, päevalille	16.30	Seebikivi	27.00—30.00
Segajõutoit I s.	15.00	Värvid nigros., veessulav, välism.	5.50
" II s.	12.80	" tsinkvalge, välism. 1 kg.	0.85
Soja tangud	16.—	" tinavalge, "	0.92—0.95
Nisukliid	7.80—9.00	" ooker, "	0.18—0.26
Puuvillane riie, Bjas netto meeter	0.57—0.72	Väetisained, salpeeter, Norra 100 kg	—
" Mitkal	0.44—0.53	" " Čiili	20.80
Lina, Petseri saatejaam 1000 kg.	1006.50—1037.00	" superfosfaat 18—20%	6.40
" Võru	945.50—976.—	" Thomasjahu 16—17%	6.30
" Liivi	854.00—884.50	" Lubjasalpeeter	20.—
" Tartu	854.00—884.50	" " 40%	10.45
		" Kainiit 12%	4.50
		Vävelhapuammoniaak	22.—

EESTI KOMMERTS PANK

PEAPANK: TALLINNAS, SUUR KARJA 7.

Osakonnad: Haapsalus, Narvas, Pärnus, Petseris, Tartus, Valgas, Viljandis.

AKTIVA.

Äriseis 31. detsembril 1929. a.

PASSIVA.

Kassa ja jooksev arve Eesti Pangas Kr.	421.506.90
Välisvaluuta	23.054.56
Väärtpaberid	475.726.27
Diskont. vekslid ja tähtajal. laenud	2 323.138.23
Kontokorrentlaenud	7.806.658.20
Sisemaa korrespondendid:	
„Loro“	61.618.45
„Nostro“	153.767.88
Välismaa korrespondendid:	
„Loro“	47.104.05
„Nostro“	109.541.19
Kinnisvara	717.696.05
Vallasvara	89.631.33
Osakonnad	756.378.94
Garantiilaenude deebitorid	3.670.702.54
Üleminevad summad	125.955.81
1930. aasta 0/0 ja kulud	10.177.97
Muud aktivad	14.855.38

Kr. 16.807.513.75

Aktsiakapital	1.400.000.—	
Amortisatsioonikapit.	308.848.28	Kr. 1.708.848.28
Hoiusummad		6.372.719.04
Vekslite rediskont		1.035.309.11
Võla arved sisemaa ja välismaa kred. asut.		1.276.362.48
Sisemaa korrespondendid:		
„Loro“	495.807.81	
„Nostro“	143.940.15	639.747.96
Välismaa korrespondendid:		
„Loro“	222.470.50	
„Nostro“	663 023.58	885.494.08
Väljamaksmata maksukäsud		60.072.—
Osakonnad		757.116.29
Väljaantud garantiid		3.670.702.54
Üleminevad summad		122.047.—
1930. aasta 0/0 ja kom.		77.931.69
Muud passivad		40.552.42
Eelmiste aastate kasude ülejääk	20.086.49	
1929. aasta puhaskasu	140.524.37	160.610.86

Kr. 16 807.513 75

Inkasso dokumendid Kr. 1.898.400.21
Depoos olevad väärtused „ 12.350.618.57

JUHATUS.

KAUBANDUS-TÖÖSTUSAKTSIASELTS

«KREENBALT»

Tallinn, S. Karja 13.

Postikast 346.

Telegr. aadr.: „KREENBALT“ TALLINN.
Telefonid: 2-41, 24-66, 31-58 ja 31-02.

Järgmistele kodumaa tekstiilvabrikute müügiüksuskohti ja pealadu:
Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri o.ü. vabriku, Balti Puuvilla Keetamise ja Kudumise A.-S., Sindi Kalevivabriku Ühisuse, end.

Vóhrmann ja Poeg, Eesti Niidi Vabriku Ühisuse.

Kõikide ülalnimetatud vabrikute saaduste en-gros müük, nimelt:
igasuugused puuvillariided: pleekimata, pleegitud, värviitud, trükitud, merseriseeritud, lõngad, puuvillane vaif j. n. e.

Härrade ja daamide palitute, kostüümide, ülikondade riided, tekid, rätkud, villane vaif j. n. e.

Kõik sordid õmblusniiti: valge, must, värviline.

TALLINNA JUUDI ÜHISPANGA ÄRISEIS

Aktiva

31. detsembriks 1929. a.

Passiiva

Kassa, välisr. ja jooksev arve pankades	114.716,82	Osamaksud	105.644.—
Väärtpaberid	1.428,75	Tagavarakapital	6.044,62
Osad teistes asutustes	21.345,80	Eritagavarakapital	1.250.—
Korrespondendid Nostro	5.924,50	Gmilas-Hesed kapital	1.500.—
" Loro	5.127.—	Vallasvara kustutuskapital	3.207,93
" Nostro-välismaa	7.011,56	Liikmete lisavastutus	15.250.—
Diskonteeritud vekslid	401.961,70	Hoiu s u m m a d:	
Konto-korrentlaenuid	454.445,46	Jooksva arvel	221.932,03
Vallasvara	7.751,95	Tähtajalised	212.961,73
Üleminevad summad	5.265,39	Valutas	101.124,56
Garantiide deebitorid	7.353.—	Konto-korrentarvel	8.767,74
Liikmete kohustused	15.250.—	Korrespondendid Nostro	6.940.—
1930. a. kulud	480.—	" Loro	1.400.—
Protesteeritud vekslid	1.—	" Nostro-välismaa	37.505,43
Mitmesugused	3.262,37	Konto-korrentarved teist. pankades	19.917.—
		Rediskont	258.679,96
		Garantiide kreditorid	7.353.—
		Üleminevad summad	1.376,26
		Väljavõtmata osakasu	2.194,76
		5% riigimaks	2.265,38
		1930. a. protsente saadud	7.517,05
		" " makstud	2.912,38
		Mitmesugused	18.982,62
		Puhaskasu	12.423,61
	<u>Kr. 1.051.325,30</u>		<u>Kr. 1.051.325,30</u>

VIRU PANK.

Rakveres, Plikk 2, oma majas.

Rakveres, Plikk 2, oma majas

Aktiva.

Äriseis 1. jaanuaril 1930. aastal.

Passiiva.

Kassa ja jooksv. arved teistes pankades	84.367,63	Põhikapital	125.000.—
Väärtpaberid ja välisraha	7.950,07	Tagavarakapital	98.765,90
Laenuid	784.666,71	Amortisatsioonikapital	26.005.—
Korrespondendid	22.075,17	Hoiusummad	534.338,21
Protestitud vekslid	23.—	Rediskont ja kontok. E. P.	119.649,75
Kinnisvara	110.300.—	Korrespondendid	77.589,58
Vallasvara	13.654,87	1930. a. 0% 0% ja komisjon	7.569,40
1930. a. kulud	2.936,33	Väljavõtmata 0% 0%	15.025,07
Üleminevad summad	1.860,40	Üleminevad summad	36.837,23
Garantiide deebitorid	23.476.—	Väljaantud garantiid	23.476.—
Tagsimakstavad kulud	272,79	Muud passiivad	4.842,35
		Puhaskasu	12.484,48
	<u>Kr. 1.051.582,97</u>		<u>Kr. 1.051.582,97</u>

Deebet.

Kulude- ja tuludearve 1929. aastal.

Kreedid

Makstud 0% 0%	56.282,29	Saadud 0% 0%	81.788,26
Palgad	15.310.—	Komisjon ja muud tulud	27.565,71
Ärikulud	11.001,01		
Maja kulud ja amortisatsioon	8.823,93		
Kahtlased nõudmised	5.452,26		
Puhaskasu	12.484,48		
	<u>Kr. 109.353,97</u>		<u>Kr. 109.353,97</u>

Aruanne on aktsionäride peakoosoleku poolt 21. märtsil 1930. a. kinnitatud ja puhaskasu järgmisel jaotatud: dividendiks Kr. 10.000.—; tagavarakapitaliks Kr. 1.248,45; nõukogule lisatasuks Kr. 186,80; ametnikkudele lisatasuks Kr. 560,40 ja ülejääk Kr. 488,83 nõukogu käsutada.

Dividend — 4 krooni aktsia pealt — makstakse panga kassast igal äripäeval kella 9—2.

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Vastutav toimetaja H. Anto.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükkkoda, Plikk tñn. 2.